

EL VALOR DE LES FESTES A L'EDUCACIÓ INFANTIL

Treball Final de Grau en Mestra d'Educació Infantil

Marina Aguilera Sarrias i Nuria Jofra Verdugo

4rt curs en Grau d'Educació Infantil (2020 – 2021)

Tutor/a: Judit Sabido Codina

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Maig de 2021

“S’ha d’educar als alumnes per conèixer la festa, preparar-la, esperar-la, viure-la i estimar-la amb intensitat”.

A. Gimeno (1996)

Agraïments

En primer lloc, agrair a la Universitat de Vic per acceptar la nostra proposta de treball de final de grau i per donar-nos l'oportunitat de realitzar aquest conjuntament.

En segon lloc, donar les gràcies a la Judit Sabido per tota l'atenció, dedicació i paciència que ens ha ofert durant tots aquests mesos, acompanyant-nos en tot el procés i ajudant-nos en tots els dubtes que anaven sorgint, aconsellant-nos i resolent-los.

En tercer lloc, volem agrair a totes les escoles i docents que han participat en aquesta recerca i per dedicar-nos el seu temps, ja que sense tots i totes vosaltres no hauria estat possible.

I també és necessari agrair a totes aquelles persones que ens han donat ànims i ajudat durant tot el procés, aquest treball no hauria estat possible sense el suport de totes les persones que han estat a prop nostre.

Finalment:

A tu marina, gràcies per ser la meva companya i confiar en mi per fer juntes aquest treball, sense tu el que hem obtingut no hagués estat possible. També, donar-te les gràcies per ser-hi, per ser la meva amiga, per estimar-me i per animar-me a aconseguir tot el que em proposo.

A tu nuria, per enfortir-me en els moments que em feia petita, animar-me quan no podia més i per seguir al costat meu després de tot el viscut durant aquest últim etapa, permetent-nos obrir una nova etapa de la nostra vida juntes

Resum

Les festes formen part del calendari escolar que marquen el ritme anual, són moments que trenquen amb la rutina i que permeten als infants conèixer-se a un mateix i relacionar-se amb els altres mentre descobreixen l'entorn i creixen, apropant-se a la cultura i tradicions que formen part de la societat a la qual pertanyen. En aquest Treball de Final de Grau s'analitza el significat que atribueixen les docents a les festes que se celebren durant el calendari escolar i com es contempla la interculturalitat a les aules d'educació infantil. A través d'entrevistes a mestres de diverses escoles catalanes, pel que fa a les festes en l'etapa del segon cicle d'educació infantil, s'ha descobert que no sempre és necessari plantejar uns objectius específics, que els infants són els protagonistes de les festes i que normalment participen activament i, finalment, que actualment a les escoles es vol tenir compte a tots els infants, prenent consciència de la diversitat cultural que hi ha les aules.

Paraules clau: festes, escola, celebrar, cultura, inclusió.

Abstract

Feasts are part of the school calendar that marks the annual rhythm, these are moments that break with the routine and allow children to meet each other and relate to each other while they discover the environment and grow, approaching the culture and traditions that form part of the society they belong to. In this final grade work, we analyze the meaning that teachers attribute to the festivals held during the school calendar and how interculturality is considered in the classrooms of child education. Through interviews with teachers from several Catalan schools, as regards parties at the stage of the second child education cycle, it has been discovered that it is not always necessary to set specific objectives, that children are the protagonists of the festivities and that they usually participate actively. Finally, that currently in schools, all children are to be taken into account, taking into account the cultural diversity that there are in the classrooms.

Keywords: parties, school, celebration, culture, inclusion.

Sumari

1	Introducció	7
1.1	Presentació i justificació.....	7
1.2	Plantejament del problema	8
1.3	Estructura i organització del treball	9
2	Marc teòric.....	10
2.1	Les Festes	10
2.1.1	Concepte de festa	10
2.1.2	Funcions de les festes	12
2.1.3	Calendaris i calendaris festius	13
2.1.4	Calendari de festes populars a Catalunya	14
2.2	Festa i escola	20
2.2.1	Calendari escolar.....	21
2.2.2	Les festes com a eina educativa a l'aula.....	21
2.2.3	Que s'ha de tenir en compte per preparar una festa	22
2.2.4	Anàlisi del currículum del segon cicle d'educació infantil.	25
2.2.5	Interculturalitat i festes.....	27
3	Fonamentació metodològica	30
3.1	Mètode d'investigació i paradigma del treball.....	30
3.2	Definició i descripció de la tècnica basada en l'evidència	30
3.3	Instrument de recollida de dades	32
3.4	Confecció de l'instrument.....	33
3.5	Fiabilitat	37
3.6	Mostra	38
3.6.1	Selecció de les institucions	39
3.7	Processament de la informació.....	43
3.8	Aspectes ètics	46
4	Anàlisi de dades	48

4.1	Buidatge de dades.....	48
4.2	Resultats de l'anàlisi	58
4.3	Discussió	62
5	Conclusions	66
5.1	Reflexions i/o valoració personal del procés d'elaboració del Treball de Final de Grau	68
5.2	Limitacions de la recerca	69
5.3	Perspectiva de futur.....	70
6	Referències bibliogràfiques.....	71
	ANNEXOS.....	74

1 Introducció

1.1 Presentació i justificació

El següent treball ha estat elaborat per dues alumnes de la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya (UVIC – UCC) que es troben realitzant l'últim curs de Mestre d'Educació Infantil (MEI). Nosaltres som la Marina Aguilera i la Nuria Jofra i el nostre objectiu és arribar a ser mestres i acompanyar als més petits a conèixer el món que els envolta, proporcionant-los totes les eines necessàries, construint i compartint materials per a afavorir el desenvolupament dels infants que els permeti crear una identitat pròpia, evitant dur a terme patrons i adaptant-nos en cada moment al nen o nena que tenim davant.

Aquest objecte d'estudi sorgeix de la curiositat i de l'interès que es va origina en una sessió d'una matèria del grau d'infantil, *Didàctica de Coneixement del Medi I*, concretament amb l'article de Carbonell (2008), anomenat: “*És possible un tractament intercultural de les festes i tradicions?*” i que pertany a la revista In-fàn-ci-a. Amb aquest vam crear un debat amb els companys i companyes i, posteriorment, entre nosaltres dues va sorgir una conversa molt interessant plena de preguntes i possibles hipòtesis, que ens van conduir a fer aquesta proposta de treball de final de grau. A més, considerem que aquest és un tema interessant que moltes vegades passa desapercebut i com a futures mestres creiem que les festes, pels infants són moments importants i emocionants, però a vegades els propis mestres no mostrem el vertader sentit de celebrar aquestes festes, i també el fet de tenir en compte que a l'aula hi ha diversitat de cultures, i aquesta investigació ens pot ser beneficiosa per a la nostra futura i propera tasca davant dels infants.

Així doncs, la conversa que es va crear entre les dues, ens va portar a qüestionar-nos si seria bona idea treballar de manera conjunta aquest tema que ens estava engrescant i creant curiositat per conèixer. A més, aquesta decisió s'ha pres amb molt de respecte, ja que sabíem que era un treballar que tenia una durada extensa en el temps i que hauríem de compartir molts moments. Quan va arribar el moment de decidir-ho no vam dubtar, ja que hem estat quatre anys treballant de manera conjunta i sabíem que ens podríem entendre a més d'ajudar-nos igual que havíem estat fent-t'ho durant aquest temps. Formem un tàndem positiu, ens compenetrem i podem discutir qualsevol aspecte sense cap dificultat, som capaces de resoldre qualsevol problema que pugui sorgir. Finalment pel que fa a la decisió de treballar conjuntament és perquè som dues persones que ens agrada treballar en equip, compartir idees i experiències, aquest

treball ens pot proporcionar l'inici d'una vida laboral plena de convivències i compartir experiències amb altres docents, ja que al cap i a la fi, la tasca de mestres s'elabora de manera conjunta i hem d'aprendre a treballar cooperativament.

1.2 Plantejament del problema

L'objectiu de la recerca és analitzar el significat que atribueixen les docents a les festes que se celebren durant el calendari escolar a les aules d'educació infantil, és a dir, el valor educatiu i els conceptes que poden afavorir en el desenvolupament dels infants. Així doncs, realitzar una recerca on puguem descobrir quins valors i habilitats pot adquirir i desenvolupar un infant a partir de realitzar aquestes celebracions. També introduir una mirada inclusiva, on s'analitzarà com es tenen en compte les festes i tradicions d'altres cultures que no siguin de les catalanes. A més, comprovar si aquests aspectes es troben dins del marc del currículum del segon cicle d'educació infantil.

Un cop concretat l'objectiu de la recerca, considerem que s'ha d'utilitzar una metodologia d'investigació qualitativa i la que ens pot afavorir més és l'etnografia educativa, que com exposa Bisquerra (2019) té l'objectiu d'aportar dades descriptives d'escenaris educatius per descobrir patrons de comportament en un marc dinàmic de relacions socials. I una de les tècniques qualitatives de recollida de dades són les entrevistes, que ajuden a aprofundir en la informació, permeten més riquesa interpretativa que es pot contextualitzar en un ambient o entorn i és més flexible que altres tècniques.

El nostre propòsit és fer-ne més d'una entrevista per obtenir el màxim d'informació per després poder-les contrastar per a arribar a conclusions a partir de totes les dades recollides. Per tant l'objectiu és entrevistar unes sis o set docents de diferents centres i tipologies d'entitat, és a dir, docents del segon cicle d'educació infantil d'escoles públiques, privades i concertades, i a més, de diferents ideologies, religioses o laiques. N'extraurem un recull d'informació per posteriorment fer la transcripció d'aquestes i poder analitzar les dades recollides. De manera paral·lela a aquesta acció també farem l'anàlisi del que exposa el currículum del departament d'educació del primer i segon cicle d'infantil.

Objectiu general:

- Analitzar el significat que atribueixen les docents a les festes que se celebren durant el calendari escolar a les aules d'educació infantil.

Objectius específics:

- Objectiu 1: Examinar que planteja el currículum del segon cicle d'educació infantil en relació amb les festes.
- Objectiu 2: Descobrir la intenció que té el personal docent a l'hora de celebrar les festivitats i si s'assoleixen els objectius plantejats i si es tenen en compte el significat d'origen de les festes.
- Objectiu 3: Identificar com es duen a terme les festes a l'aula, és a dir, com se celebren, i com aquestes influeixen en l'infant.
- Objectiu 4: Observar la integració d'altres cultures i tradicions que es poden trobar a l'aula.

1.3 Estructura i organització del treball

Aquest document està estructurat en diversos apartats. En el primer apartat es troba la introducció, la justificació sobre la temàtica escollida i els objectius que persegueix el treball. En el segon apartat trobem el marc teòric on s'aprofundeix sobre el tema en qüestió, explicant que són les festes i tot el que s'ha trobat sobre quin és el seu paper dins de l'escola en el segon cicle d'educació infantil.

El tercer apartat explica la metodologia que s'aplica en la part pràctica on s'exposa la perspectiva que se segueix i el mètode d'investigació, els instruments que s'utilitzen per extreure les dades, com s'analitzen i es posa en context les escoles que han participat en aquesta recerca. I el quart apartat fa èmfasi a l'anàlisi de dades i els resultats que s'han obtingut.

En el cinquè apartat trobem les conclusions extretes del treball, les limitacions que s'han trobat durant la realització d'aquest i una petita reflexió i valoració personal del procés. Finalment, estan exposada totes les referències bibliogràfiques de tot el material utilitzat i hi ha un codi QR per accedir als annexos del treball.

2 Marc teòric

2.1 Les Festes

Com exposa Soler (2001) “En un món abocat al futur a través d’una espiral de canvi i d’innovació contínua, maldem per recobrar un ritme i un sentit del temps perdut i, per això enyorat, i rescatar valors que guarden una significació que ve de lluny i no voldríem perdre”, és a dir, actualment vivim en una societat generalment laica, però tot i això, tenim la necessitat de seguir recreant festes que els nostres avantpassats celebraven de manera sagrada i nosaltres les hem adquirit com a tradicions.

Les tradicions són artificis culturals que perduren en el temps, són tot allò que una generació hereta de les anteriors i, per estimar-ho valuós, ho llega a les següents, fent present el que succeeix i com va succeir. No obstant hi ha la visió conservadora de la tradició, en la qual es conserva estrictament, i la visió moderna de la tradició que va canviant la seva forma adaptant-la als nous temps i situacions. I, com expressa Soler:

“En el món actual tendim a valorar la tradició no tant com una supervivència pretèrita, com un patrimoni del passat que ens és donat i que tenim el sagrat deure de conservar, sinó com una realitat viva que nosaltres tenim, recreem i ens fem nostra i que transmetem, vivint-la, més enllà de nosaltres.”

(Soler, 2001).

Soler (2001) arreu del món s’ha produït un renaixement de les festes. Hem entès la riquesa i l’originalitat del patrimoni i les noves generacions ens proposem a preservar aquest bé comú, això precedeix a una instauració d’una civilització de masses. Com exposa Busquet (2005) Entenem com a “cultura de masses” la nova organització que té la societat, a causa de la introducció de mitjans tecnològics de producció i de difusió cultural, aquesta és la forma dominant de la cultura, tant en el format de producció com en la de consum en aquesta societat avançada.

2.1.1 Concepte de festa

El mot festa prové del llatí *festum*. Segons la Gran Enciclopèdia Catalana (2020), aquesta defineix etnològicament el concepte festa com a solemnitat amb què hom commemora un esdeveniment important del passat o subratlla la transcendència d’una escaïença actual.

La festa comporta estructuralment tres elements: un esdeveniment (present o commemorat), una reunió expressament convocada i unes accions típiques que constitueixen la festa en la seva manifestació més pròpia. L'esdeveniment pot ser d'ordre familiar (naixement, matrimoni), econòmic (festes agràries, sensiblement disminuïdes els anys de mala collita), religiós (festes d'iniciació, repetició de mites) o polític (commemoració d'una acció bèl·lica). El lloc de festa és variable, les societats evolucionades celebren les festes familiars a casa, i les festes col·lectives són celebrades en un lloc públic, normalment la plaça del poble. Entre les accions típiques, hom troba el menjar i beure (sovint fins a arribar a l'embriaguesa), la música, les danses, els jocs, les competicions i les representacions. La festa representa una alteració de les normes habituals, i la seva durada és variable (des d'un dia a una setmana o més).

Així doncs, la majoria de festes, de les festes populars, són tradicionals o aspiren a ser-ho. Totes les festes, per tradicionals que siguin, tenen una data de naixement o de recuperació o de reinvençió. Colomer (1987) exposa que les societats arcaïques, la festa significava la ruptura de la vida quotidiana per obtenir una experiència intensa i col·lectiva, per tal de trencar la dicotomia. Es poden assenyalar quatre funcions bàsiques de la festa arcaïca: la funció religiosa, la funció psíquica, la funció sociològica i la funció econòmica. L'església va tenir un paper fonamental, en la incorporació de la religió a les festes, ja que van ser qui van cristianitzar els símbols, els ritus i els mites. Així doncs, la tradició cristiana, recupera un conjunt de festes transformant-les. Però en un moment determinat, el gran impacte de la ciència en la nostra societat, va provocar canvis, capgirant definitivament l'estat de la mentalitat arcaïca, que pertany a una societat preindustrial. Per tant, la dessacralització de la festa arcaïca, va lligat dels diferents canvis socials que s'ha anat produint durant el nou segle, donant un nou sentit inicial a les festes. Aquest canvi origina la festa profana, en el qual la festa religiosa, passa a tenir únicament un sentit lúdic i pel propi plaer. Actualment existeixen el que anomenem com la festa folklòrica, dóna sentit a l'evolució en el temps de festa profana. Són festes dessacralitzades que han conservat el seu sentit lúdic oblidant el fet sagrat que el va fer néixer.

Per tant, comprenem el mot de festa com un trencament de la rutina quotidiana, és a dir, pràctica que produeix un trencament col·lectiu de les tasques habituals, marcant una pausa en els ritmes de treball permeten un temps de gaudi i les trobades col·lectives a partir de les activitats festives. En aquestes apareixen un conjunt de rituals i símbols, com poden ser éssers fantàstics i mítics.

2.1.2 Funcions de les festes

Com està exposat en el punt anterior i destaquen la celebració de les festes és una pràctica que trenca la rutina quotidiana, però també permet cohesionar la societat, és a dir, els individus d'una comunitat. A més, una de les tasques principals de les festes, tal com indica Mateu i Domínguez (2012), "la festa està orientada al plaer", i és que a través de la festa, es repara el desgast d'aquest treball rutinari per agafar energia per afrontar noves tasques, es gaudeixin de manera individual i col·lectiva, predominant la diversió afavorint en el contacte humà, el repòs físic i psíquic.

Tot fenomen cultural té unes funcions bàsiques, que com assenyalen Prat i Contreras (1979) en les festes es poden distingir les següents:

- La funció biològica, és a dir, cobrir les necessitats bàsiques a partir del descans, l'alimentació, entre d'altres. De manera que afavoreix i dona temps per parar a pensar i per tant fer una psicoanàlisi propi, permetent treballar l'autoestima i augmentar l'energia per a seguir amb la rutina habitual.
- La funció econòmica, molts cops les festes ens implica una sèrie de despeses extraordinàries, ja sigui de manera individual, és a dir, d'una persona única o bé col·lectiva en el sentit d'una institució, un ajuntament, o tot un govern. Aquestes despeses en moments determinats poden anar lligades amb la funció biològica, ja que per exemple, per satisfer les necessitats d'alimentació en moments determinats fem una compra amb productes que no són comuns en el nostre menú diari.
- La funció psicosocial, en general la festa ens permet a les persones estar en un nivell de felicitat més alt que l'habitual, un canvi d'actitud i un clima de distensió que ens fa dur a terme accions que en el nostre dia a dia el nostre estat d'ànim no ens permet fer-les. També ens permeten crear relacions socials, sigui amb coneguts o iniciar nous contactes, aquests moments poden ser claus per apaivagar conflictes socials que es puguin tenir, i així obtenir un equilibri per a continuar amb la quotidianitat de manera positiva.

A més, altres autors com Colomer (1987) inclouen a les funcions bàsiques la funció religiosa, entesa com aquelles festes com a moment de retrobada amb símbols sagrats, és a dir l'apropament cap a un déu.

Finament, cal destacar que per a dur a terme de manera adequada aquestes festes i per tant, que les funcions bàsiques d'aquestes s'assoleixin, cal tenir en compte diferents elements, com poden ser els motius de la festa, l'espai, les activitats i recursos, el temps, entre d'altres.

2.1.3 Calendaris i calendaris festius

El temps és un concepte creat per l'home que respon a una experiència física on trobem la successió del dia i la nit. A partir d'això i altres experiències observables i juntament amb la numeració, van fer que els humans concebessin els sistemes de mesura del temps que van acompanyar les civilitzacions històriques. Des que naixem entrem en un ordre temporal determinat, amb els ritmes d'alimentació o de son, entre d'altres, formant part de les seves primeres experiències socials. Així doncs, els conceptes temporals es desenvolupen a mesura que les seves experiències personals es coordinen amb el sistema convencional de la cultura concreta en la qual creixen.

Seguint amb el concepte de temps, Cardús (1985) exposa que el calendari constitueix un ordenament temporal de significació molt àmplia, un concepte creat per la societat humana influenciat per tres tipus de temps que existeixen i que ens permeten organitzar-lo i organitzar-nos. Aquests tres tipus de temps són: el temps biogràfic o viscut, el temps social i el temps històric. El primer, el temps viscut, és aquell que es percep de manera individual i que cada persona viu de diferent manera, per tant fent referència al calendari, tots els éssers humans viuen el mateix dia, però es percep de diferent manera. El segon, temps social, és aquell que ens fa seguir un ritme comú amb el model de societat que ens envolta i que per tant és col·lectiu i pretén relacionar unes pràctiques amb el model cultural existent, tenint en compte que cada civilització l'organitza segons els seus valors culturals. El tercer, el temps històric, és el que ens permet entendre l'evolució causal de la vida, fa referència al passat, una cronologia. Així doncs, en el calendari es reflecteix una articulació determinada de significats a través d'un ordre temporal concret, es defineixen les festes i rutines, dies fastos i nefastos, períodes d'exaltació col·lectiva o de recolliment.

És per aquest motiu que podem trobar diferents calendaris que organitzen el nostre dia a dia, com indica Gimeno (1996) partint de les tradicions i hàbits de manera que funcionen a la vegada, els podem diferenciar en:

- Calendari festiu, són aquelles que van arrelades a la cultura d'una comunitat. Per exemple, comprèn totes les festes populars, com la Castanyada, Nadal o Sant Jordi.
- Calendari de festes locals, aquest fa referència a festes més concretes d'una zona, com poden ser les d'una comunitat autònoma, una ciutat o poble, inclús un districte o barri. Seria el cas de les festes majors i les patronals.
- Calendari oficial, que s'entén com aquelles festes que commemoren alguna data en l'àmbit internacional, com per exemple, el dia de la dona, el dia internacional dels infants.
- Calendari familiar, aquest acull tots els dies importants per la família. Per exemple, és el cas dels aniversaris o les defuncions.

La nostra investigació es centra en les festes tradicionals i populars que trobem a la societat en la qual vivim, és per això que volem fer èmfasi al calendari festiu. Com afirma Velasco (2012) "el calendari festiu és tot un instrument cultural". Podem trobar diferents referències mitològiques i històriques, està modificat segons els patrons naturals de les múltiples imatges de l'estructura social, es poden trobar diferents seqüències d'activitats tenint en compte les classificacions socials i les creences religioses. Per tant, el calendari festiu dona trama a les biografies dels individus i personificació al valor moral. "El calendari ha estat múltiplesment reelaborat per societats nacionals o per les poblacions locals i, sovint, caracteritzat amb una certa subjectivitat". Velasco a més, menciona que hi ha dos models bàsics que s'utilitzen per a l'elaboració del calendari festiu. En primer lloc, trobem l'organització de les festes a partir dels dies assenyalats, és a dir festius que fan referència a una data concreta i que destaquen d'entre els altres dies, aquest sembla que assumeixen una distinció qualitativa en el temps i per tant revela una determinada acció a ressaltar-la. En segon lloc, les festes estacionals o mensuals adobant la forma d'un cicle, sembla superposar-se a un ordre natural, és a dir, conjunts de dies que ordenats generen sentit, "la noció de cicle remet als cicles solar i lunar, però també als distints cicles climatològics, als cicles de la vida vegetal i animal, al de la vida humana i als econòmics i socials". En certa manera els dos models ens permeten experiències diferents en el temps.

2.1.4 Calendari de festes populars a Catalunya

El calendari de Catalunya consta de dotze dies festius laborals, com hem mencionat anteriorment, són aquells que van arrelats a la cultura d'una comunitat, i a aquests dies

els ajuntaments poden afegir-hi dues festes locals. Segons la Generalitat de Catalunya (2021) les festes laborals són:

Fig. 1. Festes laborals 2021 de Generalitat de Catalunya.

Aquestes anteriors són les festes laborals, de no treball, en el qual es troben algunes de les tradicions i celebracions que fem. Però hi ha d'altres tradicions que se celebren en el marc laboral i lectiu, com per exemple carnaval.

A continuació està exposat el significat històric de les festes tradicionals i populars de Catalunya:

- Nadal

El Nadal s'ha de considerar més com un cicle que no pas una festa d'un dia concret. Com exposa Prat i Contreras (1979) probablement aquestes siguin les festes més celebrades arreu de Catalunya i això fa que aquesta festa sigui una de les principals en el costumari tradicional. Aquest cicle també va molt lligat al solstici d'hivern, moment en què el sol arriba a la seva alçada mínima en el zenit, i el període també en què l'astre escalfa menys. Es considera que l'antecedent directe de les nostres festes nadalenques serien les Saturnalia romanes, festes celebrades en honor de Saturn, déu de l'abundància i de la felicitat. Més endavant a partir del segle IV, el cristianisme va cristianitzar la festa fent coincidir la data del 24 de desembre amb el naixement del Messies (nen Jesús). Amb tants segles d'existència és normal que aquesta festivitat s'hagi arrelat d'una manera progressiva i permanent en la nostra societat actual, i que per això sigui una de les més significatives en el nostre costumari festiu.

Colomer (1987) en destaca diferents costums d'aquest cicle festiu: les dues fires (Santa Llúcia i Sant Tomàs). Fer cagar el tió on el dia de Nadal al migdia o la vigília al vespre a cop de bastó i cantarelles, una soca d'arbre va "cagant" llaminadures i regals. La missa del Gall, abans es feia alhora que cantaven els galls, era tot un espectacle musical, aquest continuava al carrer al voltant d'una foguera. L'àpat familiar del dia de Nadal, el 25 de desembre, on es reuneix tota la família per dinar i no s'escatima de res. Sant Esteve l'endemà del dia de Nadal. Les tradicions dels pessebres casolans i vivents, a més de les representacions teatrals dels pastorets. La diada de Reis, és l'acabament del cicle Nadalenc, encara que s'acaba el 2 de febrer amb la candelera. La festa dels Reis representa l'arribada dels tres Reis d'Orient per adorar el Nen Jesús, la nit del 5 de Gener arriba la cavalcada, aquesta l'esperen tots els nens units amb fanalets tot cantant cançons. Durant la nit mentre els infants dormen, els Reis els hi porten joguines que obriran l'endemà, el 6 de Gener.

Actualment la festa continua tenint aquestes tradicions, sobretot la importància de les reunions familiar per aquestes dates. Durant aquesta època de l'any els carrers llueixen una ambientació nadalenca de llums i cançons. També és l'època de l'any on més incidència comercial i publicitària. La vessant religiosa de la festa queda en un segon pla.

- Carnaval

Carnaval ve del llatí *Carnis avalis* que vol dir "carns privades", fent referència al fet que s'apropa la Quaresma i que amb ella arriba la prohibició de menjar carn. I és que el Carnaval, com indica Colomer (1987), és una tradició que respon al desig de capgirar tot el món i que consisteix a escollir un rei esbojarrat que durant uns dies deixa fer aquelles coses que no es poden fer durant la resta de l'any o que estan mal vistes. Tothom es disfressa, juga, balla, canta, menja gras i fa bromes. Aquesta dura tota una setmana, comença amb el dijous Gras, el dissabte acostuma a arribar el Carnestoltes, es fa festa, després el dimarts en Carnestoltes es posa malalt, acaba morint i el dimecres se celebra el seu enterrament, conegut també com a "dimecres de Cendra". En aquest moment és quan acaba el Carnaval i és dona lloc a l'inici de la Quaresma.

Avui en dia, el Carnaval, és una festa comercialitzada que convida a la canalla a deixar de ser un mateix per unes hores i convertir-se en allò que desitgen, engrescant-los a fer algunes coses que durant la resta de l'any estan mal vistes. És una festa que sobretot se sustenta gràcies a les escoles i els comerços.

És important explicar que el Carnaval no té una data estricta marcada al calendari perquè varia en funció de la data en la qual s'estableix quin dia és Pasqua, que cada any varia, ja que depenen del calendari lunar. Hi ha d'haver 40 dies entre el dimecres de Cendra i el diumenge de Pasqua.

- El cicle de Pasqua

Com exposa Colomer (1987), aquest cicle costa de quatre parts: la Quaresma, la Setmana Santa, Pasqua florida i Pasqua Granada. Aquest cicle es relaciona estretament amb el cristianisme. Prat i Contreras (1984) expliquen que la figura del Carnestoltes és representat per un ninot alegre i boterut, mentre que la Quaresma és un ninot que figurava com una vella xaruga, alta, desnerida i antipàtica, tota vestida de negra, amb un bacallà a la mà, un cistell de verdures i set cames amb set peus que representen les setmanes de quarantena. S'inicia després d'una festa de disbauxa i diversió amb el Carnestoltes, que s'acaba el dimecres de cendra amb l'arribada de la Vella Quaresma, Colomer (1979) exposa que aquest dia vol recordar a l'home que la seva vida és temporal i que un dia o altre ha de morir. La Quaresma s'entén com un període de dejuni, abstinència i un seguit de pràctiques rituals, aquestes setmanes són de serietat, tristesa i recolliment. Tots els diumenges se li tallava un peu indicant que havia passat una altra setmana.

La Quaresma acaba el diumenge de Rams, Prat i Contreras (1984) expliquen que anys enrere els joves en arribar aquest dia anaven per les cases carrant i esquarterant la vella a canvi d'ous, botifarres i vi. El diumenge de Rams representa l'entrada triomfal de Jesús a Jerusalem. Aquest dia es va beneir a l'església la palma, el palmó o la branca d'olivera o llorer, després de beneir-la es penja al balcó i darrere la porta com a símbol de protecció. A la tarda, té lloc un viacrucis, preludi dels importants actes litúrgics d'aquesta setmana.

La Setmana Santa és el moment més important del cicle, és una setmana repleta de celebracions, en referència sempre al cristianisme. S'inicia amb el "ritual del sal-pas" símbol que ressuscita una vida. Prat i Contreras (1979) exposen que aquest dia en els pobles més petits, els capellans acompanyats dels escolans, passen per les cases portant una barreja d'aigua i sal que encasta al llindar de la porta, la gent els i dona menjar, actualment, les donacions solen ser diners, seguidament ressegueixen els límits del poble o puguen a un turó per venir els caps. El sal-pas té una funció purificadora, on la benedicció protegeix al poble contra les bruixes, els diables i tota mena de mals esperits, al mateix temps reforça simbòlicament els límits de la comunitat. El dijous Sant

és el dia del monument, el monument és la presó o urna simbòlica on és col·loca Jesús, en commemoració de la seva mort, es posen decoracions florals i espelmes, durant el dia aquest monuments són escoltats per homes i dones que estan resant i pregant. La nit del dijous aquest monuments surten en processar per els carrers del poble, també es representen escenes de la passió i mort de Jesús. La litúrgia de Setmana Santa després del concili Vaticà II ha sofert alguns canvis, i actualment s'han modificat algunes d'aquestes costums. La processons continuen el divendres Sant, on en el capdavant van els armats, és a dir, els soldats romans que conduïen Jesús a la crucifixió. Fins fa pocs anys el dijous i el divendres Sant eren un dies de silenci on estava mal vist crida o cantar. El dissabte Sant o "dissabte de glòria" recordant la mort que aboca a l'alegria on el Crist mort, símbol dels homes.

En aquest moment comença la Pasqua on el diumenge de Pasqua o "diumenge de resurrecció" es celebra l'inici d'una nova vida. Colomer (1987) explica que aquest dia és un dia de celebració normalment familiar on es menja la mona i es cantes caramelles. Les mones abans es feien d'ous que es guardaven durant la Quaresma aquesta han evolucionat i ara són ous de xocolata. La Pasqua es la festa per excel·lència de la primavera per això també s'ha li atribueix el nom de Pasqua Florida. El cicle de pasqua acaba amb la Pasqua Granada o de Pentecosta (segona pasqua) que fa referència al temps de sega, no comporta cap costumari específic de transcendència.

Tot el cicle té unes dates mòbils que depenen de la lluna seguint les festes anteriors. Actualment el cicle de pasqua és una festa transcendental a causa de la dessacralització de la societat. La Quaresma en general s'utilitza per a fer un compte enrere a l'arribada de la Setmana Santa, que s'associa a un període de vacances per a descansar i fer turisme, tot i això es fan actes relacionats amb el cristianisme per a qui creu en la religió.

- La Castanyada (Tots Sants)

Aquesta data senyalada en el calendari també es coneix com a Tots Sants. Abans, l'1 de novembre cada família celebrava una cerimònia per recordar les persones que havien mort, però amb el pas del temps aquesta costum s'ha anat simplificant. Colomer (1987) explica que les celebració ha anat evolucionant, ja que en un inici es celebrava una cerimònia acompanyada d'un àpat. Després, va passar a ser un sopar normal on es reservaven les tres parts del rosari i es menjaven castanyes torrades a la vora del foc, que d'aquí ve el nom de "Castanyada", ja que les castanyes en aquesta època són la fruita del temps. A més de les castanyes també es menjaven moniatos i panellets. I

avui, aquesta festa continua celebrant-se, tot i que reduïda a la mínima expressió. Però és una bona excusa per reunir una colla d'amics o familiars i anar a algun indret a torrar castanyes i fer una bona vetllada. Moltes escoles la celebren com la primera festa del curs escolar.

- Sant Jordi

Colomer (1987) exposa que la festa de Sant Jordi, patró de Catalunya, es promoguda a partir de la llegenda que s'ha anat construint de històries que explicaven els expedicionaris catalans quan tornaven de l'Orient. Sembla que sant Jordi va néixer cap a l'any 270 a Capadòcia i va formar part de l'exèrcit romà, on va fer una gloriosa carrera militar durant la qual es produí el famós episodi del drac i la donzella. La seva vida va canviar de rumb i cada cop va fer més costat als cristians perseguits per Dioclecià. Fins que va ser torturat durament i decapitat a Lidda (Palestina) el 23 d'abril de l'any 303.

El que explica la llegenda del drac i la princesa diu que una fera terrible vivia en un estany proper a una ciutat. El seu alè arribava per tota la ciutat infectant l'aire i intoxicant a la gent. La gent del poble per tenir-la contenta havien de donar-li dues ovelles cada dia, quan ja no quedaven ovelles havien d'ofrir persones. El rei va manar que tots els pares donessin els seus fills a la fera, un dia va tocar la filla del rei, va aparèixer sant Jordi, al veure la princesa plorar el va preguntar-li que li passava, ella li ho explicar i el cavaller Sant Jordi s'enfronta contra la fera, de manera que aquesta acaba ferida greument, segueix a la princesa i al cavaller fins el poble i allí mor. En aquell lloc va néixer un roser de roses vermelles.

Durant la reconquesta, Sant Jordi era convocat a les batalles, monarques i cavallers l'adoptaren com a patró. En el nucli de la "festa dels cavallers" era el palau de la Generalitat, allà es va construir la capella de Sant Jordi i a la plaça del Born s'ha celebraven torneig on les dames rebien roses dels cavallers. A partir d'un reconeixement oficial, la festa es va tornar popular. En el pati de la Generalitat es feia una fira de roses, tothom comença a regalar roses a l'estimada i això fa que s'atribueixi aquest dia al dels enamorats, aquestes paradetes s'estengueren per les Rambles.

Un 23 d'abril va morir Miguel de Cervantes. El gremi de llibreters va voler celebrar assignar aquesta data com el dia del llibre, aquest dia va passar a ser el dia de la rosa i el llibre, i consolidar-se com una diada important a Catalunya. Actualment aquesta festa esta en vigència, podem trobar per totes els pobles i ciutats abundants

paradetes de llibres i roses, la gent s'ho pren com un dia per passejar, mirar i comprar. Moltes escoles surten a passejar per les fires i es una data de producció literària.

- Sant Joan o solstici.

La nit de Sant Joan, fa tribut al solstici d'estiu coincidint amb una festa solar antiga. Aquesta dura des de la nit del 23 de juny, fins el dia de sant Pere (29 de juny). Aquesta Celebració recull diferents mites, que ens exposa Colomer (1987), durant la nit de Sant Joan els vegetals tenen virtuts especials: si són collides a mitjanit, tenen més poder curatiu que altres dies. Els tresors amagats brillen i poden ser descoberts. Les aigües són curatives en malalties de la pell, la gent per tant, acostuma a banyar-se en el mar o el riu tocades les dotze de la nit. Qui es frega la cara amb la rosada no envelleix. I qui cull l'herba anomenada "berbena" o "agram" queda lliure de qualsevol mal, d'aquí que en castellà la revetlla hagi adoptat el nom de "verbena".

Cal destacar, que el foc és l'element principal de la festa, els infants recullen llenya i mobles dies abans acumulant-t'ho en un lloc concret sense cap estructura concreta, a la nit de Sant Joan s'encén tota la recollida de fusta fent una foguera, tot fen danses al voltat representant el sol, també, es salten i es passen per sobre de les centres amb els peus nus. El costum de fer fogueres prové d'antics cultes pagans al sol, a més de l'ús d'aquestes com a prevenció d'epidèmies.

Actualment, Sant Joan és una festa acollida per la societat com una data per reunir-se en grup, ja sigui familiar o d'amics, d'aquesta manera menjar i beure a la nit, el foc en canvi, a desaparegut d'una manera més lleugera, per les característiques del nuclis urbans que sol ser on es realitzen aquestes trobades tot i així en algunes ciutats es segueixen fent fogueres en carrers enquitranats.

2.2 Festa i escola

Les festes són la representació de la cultura d'una comunitat, és allò que ens identifica i ens caracteritza a diferència d'una altra societat. Com s'ha exposat anteriorment, les festes formen part d'una cultura, i per tant, s'ha de veure reflectida a l'escola, ja que és d'on parteix l'educació de les persones i la creació de la base de la societat. Soler (1986) explica la importància que té l'escola, ja que és un recurs on poder treballar i donar sentit a les festes tenint com a principal objectiu el fet de mantenir viva la cultura donant sentit al territori en el qual es pertany. D'aquesta manera adquirir una responsabilitat de no oblidar les arrels que ens porten a ser qui som com a col·latiu. D'altra banda, i sempre tenint present aquest motiu, les festes tenen una finalitat lúdica

amb un element socialitzador principalment, sense deixar de banda el seu valor educatiu.

Així doncs, d'acord amb Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018):

“Les pràctiques festives a l'escola transmeten als alumnes els referents, els valors i els conceptes culturals de la societat i vehiculen valors transversals, implícits i explícits, com ara la inclusió, la participació, el respecte, la col·laboració i la compartició”.

2.2.1 Calendari escolar

Segons la LEC (LEC, 12/2009) correspon al Departament fixar el calendari escolar per als ensenyaments, que ha de comprendre entre cent setanta-cinc i cent setanta-vuit dies lectius per curs, i determinar els períodes lectius i els períodes de vacances.

Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018) sostenen que el calendari escolar està marcat per celebracions i festes de la cultura popular que acompanyen les escoles en els seus objectius de gaudi de les celebracions, a més de compartir la saviesa i el costumari popular, sovint evitant les connotacions d'origen religiós. Per tant, el calendari escolar està marcat pels períodes de vacances, programacions, avaluacions i tots els calendaris que hem mencionat en punts anteriors: el calendari festiu, el de festes locals, l'oficial i el calendari familiar.

Gimeno (1996) exposa que l'escola s'organitza com si fos un microcosmos i s'estructura a partir del seu calendari festiu. En aquest es recull, per una banda, les festes externes, és a dir, aquelles que estan marcades per la cultura popular. Considera que en el cicle festiu actual, trobem un conjunt de festes que destaquen sobre les altres en l'àmbit escolar: la Castanyada o festa dels difunts, el Nadal, el Carnestoltes i la Quaresma, la Setmana Santa i Pasqua, Sant Jordi o la festa de les flors i les lletres, i Sant Joan o festa del solstici. Per una altra banda, les corporatives pròpies, que com bé indica el seu nom són aquelles pròpies que corresponen a l'entorn escolar, ja siguin generals de totes les escoles, concretes de cada institució o bé d'aula i per tant personals dels alumnes relacionades amb la vida quotidiana i la programació, són un exemple els aniversaris.

2.2.2 Les festes com a eina educativa a l'aula

Probablement, d'acord amb el que afirma Carbonell (2008), l'escola, tant de caràcter privat, concertat o públic, és la institució en la qual més perviuen algunes de totes aquestes tradicions. I és que celebrar les festes serveixen perquè l'infant es

diverteixi i al mateix temps li permet apropar-se a la cultura de la seva comunitat, és a dir, d'allà on resideix, adquirint el sentiment de pertinença a un col·lectiu. Alguns autors com Sánchez (1996) afirmen que “les festes populars constitueixen sovint un dels eixos organitzadors del contingut en els projectes curriculars”. Colomer (1987), també ens explica que des de l'escola ha sorgit sempre la necessitat d'introduir dins de la seva dinàmica, propostes didàctiques entorn de les festes que engloba la comunitat en la qual està situada.

D'acord amb Colomer (1987) la festa té diverses funcions: la funció motivadora del treball escolar, la funció d'animació i diversió i, a més, la funció de provocar la interacció amb l'entorn. Mirant des de l'objectivitat de l'Escola Nova, podem entendre les festes com a un element motivador del treball escolar, entenent que qualsevol aprenentatge ha d'estar motivat per l'interès dels infants. L'interès és una manifestació exterior d'una necessitat de creixement que cal satisfer, és per això que ha de ser el punt de partida de qualsevol activitat d'aprenentatge. I a més, hem de tenir en compte que el ritme festiu equilibra l'activitat de les persones sobre el ritme natural i té una funció reguladora, com s'ha mencionat anteriorment en el document, permetent un moment de desconnexió a partir del trencament de les rutines perquè aquesta sigui eficient en la seva continuïtat després del descans.

Per tant, el calendari festiu pot ser un fil conductor encarregat de trencar aquestes rutines de les activitats escolars al llarg de l'any, permetent l'alternança amb els moments intensos de treball i els moments de diversió.

2.2.3 Que s'ha de tenir en compte per preparar una festa

Totes les festes tenen uns elements que permeten que duguin a terme. S'ha de tenir en compte, com esmenten diversos autors com Colomer (1987) o Estallo (1996), des del motiu de la celebració fins a l'espai, el grup humà, les activitats que es realitzaran i els recursos que es necessitaran.

- **Motiu de la festa.**

Pel que fa a la funció de la festa, molts cops va lligada a la programació d'aquesta, és a dir, com i quan sorgeix la motivació de dur a terme aquestes celebracions. Partint del que exposa Estallo (1996) els i les mestres han de tenir en compte que hi ha dos vessants que poden aparèixer a l'hora realitzar una festa. Per una banda, estan aquelles que a l'inici de curs s'inclouen en la programació, des d'una celebració a nivell d'aula, com per exemple l'aniversari d'un infant, o bé les festes que es programen a nivell de

centre, que moltes vegades aquestes venen estipulades pel calendari i fan referència a les setmanes culturals, per exemple, quan celebrem el Carnestoltes o el Nadal. Per una altra banda, també existeixen aquelles celebracions que sorgeixen de manera espontània durant el curs, moments concrets i que provoquen que les mestres hagin de modificar la planificació inicial a causa de l'interès dels infants i que decideix que pot ser enriquidor per introduir en la programació. Un exemple pot ser la desconexió d'una festa que algun alumne de l'aula celebra, portant a terme altres festes que no corresponen a la cultura catalana i els infants tenen l'interès per conèixer més sobre aquesta.

Tanmateix, a l'hora de programar el curs escolar s'ha de tenir en compte el motiu de la celebració. Colomer (1987) atorga a la celebració de festes a l'escola tres utilitzacions diferents:

- La festa com a moment puntual dins l'escola però sense connotacions didàctiques.
- La festa com a centre d'interès que aglutina el treball de diferents matèries durant un cert temps de forma globalitzada.
- La festa com a projecte de grup, que no implica totes les matèries però té intencions didàctiques.

Partint del motiu de celebració, segons Estallo (1996) s'ha de marcar quins són els objectius que es volen assolir, partint dels continguts de la festa i des d'aquí dissenyar les activitats, tenint en compte també les característiques dels alumnes, ja que aquestes s'han d'adaptar a cada curs i grup.

- **Equip humà: les comissions de festes.**

Per tal de dur a terme una festa s'ha de tenir en compte diferents aspectes i és molt comú que per a una bona planificació de la celebració s'organitzi una comissió de festes, és a dir, un grup de persones responsables encarregades de tots els aspectes importants previs a la celebració. Com exposa Colomer (1987) aquests tenen tres funcions principals:

- Cerca de documentació: consisteix a trobar tota aquella informació necessària de la festa o les festes a organitzar i fer un buidatge d'aquella que és necessària i la que no ho és.

- Paper animador: són encarregats d'engrescar a totes aquelles persones i infants que han de participar en les celebracions, per tal que la finalitat i els objectius d'una celebració s'assoleixin amb èxit.
- Coordinació: com s'ha dit són les persones encarregades de l'organització i, per tant, durant la celebració de la festa tenen la responsabilitat d'estar en tot moment atent per tal de cobrir totes les necessitats, i resoldre qualsevol inconvenient que hi pugui haver ajustant-se sempre a la dinàmica de l'escola.

Una altra qüestió que s'ha de tenir en compte a l'hora de celebrar una festa és que el col·lectiu que la vulgui celebrar tingui motivació per l'organització i la planificació d'aquesta.

També hem de tenir en compte que la comunitat que festeja pot ser la classe, pot ser per nivell o per cicle, l'escola sencera, la comunitat educativa, que inclou mares i pares o el barri, és a dir, l'entorn. L'equip humà es formarà d'acord amb el col·lectiu, grup, quantitat de persones i infants al que va dirigit i objectius que es pretenen assolir.

- **Ambient festiu:**

Com esmenta Colomer (1987), les festes tenen uns elements fonamentals que s'han de tenir en compte per tal d'organitzar una festa. Així doncs, és necessari tenir present l'espai on s'esdevindrà, les activitats i els recursos lúdics que es fan servir. L'ambient festiu és l'aspecte més característic i aquest determina quin tipus de festa estem celebrant. Trobem:

- Els recursos plàstics. Per una banda recull la transformació de l'espai festiu, és a dir, el que coneixem com la decoració de l'espai en relació amb la festa que es vol celebrar (com globus, llums o focs artificials, entre d'altres); i per una altra banda recull la transformació del propi cos, que correspon al maquillatge, a les disfresses o els pentinats, és a dir, com ens preparem les persones per celebrar la festa.
- Recursos sonors. Fa referència a la música, els instruments, els crits o tot allò que fa soroll en una festa i que crea l'ambient de celebració.
- Recursos gastronòmics. En moltes ocasions els àpats tenen un paper protagonista per tal de crear l'ambient festiu. Hi ha vegades que la festa en concret està vinculada a un tipus de menjar i d'altres que els aliments són un recurs més de la festa.

- La comunicació verbal. Les fetes ajuden a crear i establir converses amb col·lectius que en la vida quotidiana no es troben habitualment, per tant, permet la socialització.
- Les activitats. Fa referència a tot el conjunt de danses, cançons, rituals i jocs, entre d'altres, que arriben a ser activitats característiques de cada tipus de festa. A més, les activitats donen forma a l'organització del temps de la celebració, entenent-la com a una successió ordenada, partint d'un ritme que varia segons el moment de la festa, habitualment sempre trobarem el moment àlgid i el punt de relaxament. Per a la realització de les activitats, quan s'organitzen, s'haurien de plantejar uns objectius a assolir relacionats amb el contingut curricular i tenir en compte de quina manera s'involucren els infants en la festa.

2.2.4 Anàlisi del currículum del segon cicle d'educació infantil.

Segons el Departament d'Ensenyament (2016) l'escola té la funció d'orientar i vetllar perquè els infants assoleixin uns aprenentatges funcionals i significatius que venen dictats pel currículum. Aquest document està format de manera que permet al centre educatiu un ampli marge d'autonomia pedagògica per fer possible que l'ensenyament s'acordi amb el projecte educatiu del centre i l'entorn. Així doncs, tota escola disposa d'un projecte educatiu de centre, en el qual es troba la pedagogia que porten a la pràctica per al desenvolupament integral dels infants. Aquest es desenvolupa partint del que dicta el Departament d'Ensenyament (2016) en el currículum del segon cicle d'educació infantil.

El currículum comprèn, per a cadascuna de les etapes i cadascun dels ensenyaments del sistema educatiu, els objectius, els continguts, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació. Aquest guia les activitats educatives escolars, en concreta les intencions i proporciona guies d'acció adequades al professorat, que té la responsabilitat última a l'hora de concretar-ne l'aplicació (LEC, 12/2009).

Com indica el Departament d'Ensenyament (2016), el currículum del segon cicle d'educació infantil s'estructura per tres àrees de coneixement i d'experiència per tal d'afavorir el desenvolupament integral dels infants. Trobem l'àrea de descoberta d'un mateix i dels altres, l'àrea de l'entorn i l'àrea de comunicació i llenguatge. Tot i que es separen en tres àrees diferents, cal tenir present que l'aprenentatge és global i s'han d'establir relacions entre els continguts de les diferents àrees, a fi que es contribueixi al

desenvolupament dels nens i nenes acostant-los a la interpretació del món, donant-hi significat i facilitant-los la participació activa.

Segons Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018) quan parlem de cultura popular a l'escola es fa referència al projecte educatiu de centre, de caràcter propi, de programació, és a dir, de la cultura de centre. La cultura és “la principal activitat humana” i com a tal, ajuda a desenvolupar els aprenentatges que es plantegen mitjançant la pràctica de metodologies participatives i experimentals afavorint la cultura popular a l'escola.

L'objectiu principal durant l'etapa d'educació infantil és acompanyar els infants en el desenvolupament de les capacitats fins al punt que sigui possible en cada cas durant el cicle. En contempla 9 capacitats, entre les quals podem trobar que la cultura popular es concreta de manera clara en una d'elles: “Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals” (Departament d'Ensenyament, 2016, p. 18).

Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018) assenyalen que aquesta capacitat es concreta, per una banda, en els continguts de l'àrea de Descoberta de l'Entorn, en la identificació de festes, tradicions, històries o llegendes de l'entorn proper i de Catalunya, en l'interès per participar en activitats socials i culturals i per conèixer manifestacions pròpies de les cultures de companys i companyes de classe. Per una altra banda, també està present en els continguts de l'àrea de Comunicació i Llenguatges l'escolta i comprensió de narracions, contes, cançons, llegendes, poesies, endevinalles i dites tradicionals i contemporànies com a font de plaer i aprenentatge, i en la creació individual i col·lectiva de diferents tipus de textos, com ara contes, relats, rodolins i endevinalles. Finalment, en la interpretació de cançons i danses tradicionals catalanes i d'arreu del món, i en la representació de personatges, fets i jocs d'expressió corporal.

Tot i que de manera explícita aquests continguts són els que fan referència a la cultura, com s'ha esmentat anteriorment, no es poden treballar les àrees de manera fragmentada sinó que s'han d'aplicar de manera conjunta. Per tant, a l'escola podem trobar la cultura popular a partir de diferents activitats que la impliquen i pot ser de manera directa, és a dir, on l'objectiu principal de l'activitat sigui fruit d'un acte relacionat amb la cultura, com de manera indirecta, i que per tant sorgeixin aspectes de la cultura durant la realització d'una activitat escolar.

A més, els autors destaquen que la cultura popular posa en joc el saber i el saber fer i també el saber ser i el saber estar, que donen lloc a l'adquisició d'un conjunt de valors que apropen a l'infant al seu entorn i que, dins dels àmbits curriculars i transversals, esdevé un potent fil conductor de moltes activitats a l'escola. Durant el segon cicle d'educació infantil, els aprenentatges ajuden els infants a entendre el món (físic, social i cultural) per viure-hi de forma harmònica i feliç. Els permeten relacionar-se amb els altres, facilitar una convivència pacífica i harmoniosa, compartir les idees a partir del diàleg i saber resoldre de forma adequada problemes quotidians. La cultura popular esdevé un aliat no tan sols en l'adquisició d'aquests aprenentatges sinó també en l'assimilació del conjunt de sabers que la humanitat ha anat formulant i que cada infant ha d'anar entenent i fent seus.

Per concloure l'anàlisi del currículum del segon cicle d'educació infantil, pel que fa a les festes i tradicions a l'escola, tenint en compte el que Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018) consideren, és necessari que des de l'escola, les activitats relacionades amb la celebració de les festes no es desenvolupin de manera aïllada, sinó que es vinculin amb el currículum escolar i es defineixi de quina manera contribueixen a l'aprenentatge i al desenvolupament dels infants, tant pel que fa, per exemple, a l'adquisició de valors i la ciutadania; com les específiques d'àmbits curriculars com, per exemple, l'educació artística, l'educació física, les llengües, el medi social i cultural o les ciències socials.

Finalment, citant a Trilla (2018):

“La cultura i l'educació són dos conceptes molt diferents però inseparables, ja que l'educació és una forma de transmissió de la cultura i aquesta segurament no sobreviuria sense l'educació.

Les escoles són institucions culturals, son espais on es «tràfica» amb la cultura, i les institucions culturals alhora són educatives”.

(Trilla, 2018)

2.2.5 Interculturalitat i festes.

Catalunya és un territori on hi ha multitud de diversitat cultural, de creences i de valors, això és el que ens permet ser diferents. Aquests aspectes són els que formen la societat en la qual vivim, una societat plural i, per tant, no es pot ignorar la idea de diversitat cultural com un fet proper i no només depenent de les migracions o de la globalització. Podem dir que vivim en una societat intercultural, ja que hi ha persones d'orígens i cultures diferents en un mateix espai.

És un dret de l'infant accedir a l'educació, i avui, és una realitat que a les escoles podem trobar una gran varietat cultural. A la LEC (LEC, 12/2009) podem trobar els dos articles següents:

- Article 3. Dret a una educació integral. Els alumnes tenen dret a rebre una educació integral, orientada al ple desenvolupament de la personalitat, respecte als principis democràtics de convivència i als drets i les llibertats fonamentals.
- Article 4. Accés al sistema educatiu. Tothom té dret a accedir en condicions d'igualtat al sistema educatiu. També té dret a l'elecció de centre, en el marc de l'oferta educativa.

Segons La Farga (2006) l'escola és, per tant, una eina molt potent, on es veu reflectida la multiplicitat de cultures d'una manera clara. És en el moment de l'escolarització on s'inicien les relacions socials i els primers contactes amb altres iguals, que es converteix per a molts d'ells, en el principal lloc de trobada amb infants que pertanyen a diferents grups ètnics, ja que els seus primers anys de vida la relació amb altres persones externes a l'entorn familiar s'originen de manera fortuïta. Així doncs, l'escola s'està convertint en un dels agents principals d'integració social, cultural i personal. És per això que les escoles han d'oferir eines als seus alumnes per desenvolupar habilitats que els ajudin en aquesta societat tan diversa i plural.

Aquestes diferències ètniques a l'aula, han portat a les escoles el replantejament de la representativitat culturals del currículum des d'una visió intercultural. D'acord amb Carbonell (2006) en funció de les necessitats dels alumnes, els docents han de decidir la millor manera d'incorporar la dimensió intercultural al projecte educatiu de centre. Per tant, com Carbonell (2008) defensa, ha de ser el centre qui s'adapti a les necessitats dels infants en lloc de demanar-los que s'adaptin ells al centre, i és en els centres sobretot d'educació pública, que durant el període d'escolarització ha de tenir molt clar aquest principi, i d'aquesta manera incloure a tots els infants en el col·lectiu d'escola.

En termes educatius, tal com trobem al currículum d'infantil, el concepte d'inclusió fa referència a l'acollida a la diferència com a un dret dels infants, portadors d'una identitat pròpia, fruit de la història personal, de la llengua i la cultura de pertinença, dels valors de la seva família i de la seva particular forma d'interactuar amb l'entorn. (Departament d'Ensenyament, 2016). Com exposa el Departament d'Ensenyament (2016) l'escola inclusiva representa un pas més enllà de la integració, i en qualsevol cas no es tracta d'integrar ningú, sinó d'evitar deixar-lo fora de la vida

escolar ordinària, és a dir, no es tracta d'incorporar els exclosos, sinó de construir un sistema capaç de donar resposta a les necessitats de cadascú. Per tant, s'aplicarà una docència inclusiva quan s'interioritzi el que destaca Pujolàs (2005):

“No hi ha alumnes ordinaris i alumnes especials, sinó simplement alumnes, sense adjectius, cadascú amb les característiques i necessitats pròpies, entenent la diversitat com un fet natural i, per tant, tenint en compte aquestes diferències, perquè tots els alumnes, que són diversos, aprenguin al màxim de les seves possibilitats.”

(Pujolàs, 2005)

Així doncs, les festes i la inclusió van lligades, ja que cada infant pertany a una família que té unes creences, una cultura de valors i unes celebracions diferents, i des de l'escola s'ha de ser capaç de treballar tots aquests aspectes de manera igualitària o tan assertiva com sigui possible.

Com exposa Carbonell (2008) i com s'ha esmentat en apartats anteriors, les festes serveixen perquè els infants gaudeixin i al mateix temps interioritzin el sentit de pertinença, en definitiva, el que dóna sentit a un col·lectiu. La diversitat d'origens culturals familiars cada vegada està més present a les aules de les escoles catalanes, és per això que per tenir una aula inclusiva a nivell cultural, Coelho (2005) destaca la importància de celebrar les principals festes de tots els grups culturals de l'escola i atorgar-los la mateixa importància en la vida escolar independentment de la tipologia d'aquest (pública, concertada o privada). No n'hi ha prou de quedar-se en els aspectes superficials i festius d'aquestes celebracions, sinó que cal explorar els valors subjacents, emfatitzant allò que tenen en comú moltes d'aquestes celebracions, sovint vinculades als ritmes i cicles de la natura. L'autora diu textualment: “l'objectiu no és desanimar els estudiants perquè no segueixin les seves pròpies conviccions religioses i costums, sinó promocionar una harmonia i una comprensió entre tots els grups de l'escola emfatitzant tots els aspectes comuns subjacents”. D'aquesta manera, tenint en compte totes les cultures que són presents a l'aula, i d'acord amb Moliner (2001) “participar en la festa d'una altra tradició és una qüestió d'actituds: implica acceptar la identitat de l'altra persona i purificar (o no falsejar) la pròpia.”

3 Fonamentació metodològica

A continuació s'exposa tot el procés que s'ha seguit per a realitzar la recerca, tenint en compte la finalitat i els objectius que es persegueixen, així com la utilització d'un instrument de recollida de dades i el processament d'aquest.

3.1 Mètode d'investigació i paradigma del treball

Tota investigació parteix d'un paradigma científic, és a dir, d'un conjunt d'idees i valors i arguments que compartits per una comunitat científica, determinen com s'entén i s'explica la realitat i el coneixement. La nostra investigació planteja la importància que tenen les festes en el nostre dia a dia, i per tant, els beneficis que pot aportar als infants en una rutina escolar. A més, volem posar èmfasis en la importància que té ser conscient del significat de les festes, és a dir, d'on provenen, tot i que en l'actualitat no es duguin a terme ni de la mateixa manera ni amb el mateix significat.

En el cas del nostre treball el paradigma és l'interpretatiu, ja que estudia els significats de les accions humanes i de la vida social. Es basa en una investigació qualitativa, ja que pretén fer una interpretació de quin és el significat i valor que és dona a la celebració de les festes a l'escola, per dur a terme aquesta anàlisi es farà un estudi en la qual participen diversos subjectes per tal d'observar un fet concret. Tot això, a partir de la comparació de dades obtingues sobre com es porten a terme les festes a les aules de parvulari.

Tenint en compte el cap de recerca i els objectius que hem plantejat a l'inici, el mètode d'anàlisi de dades escollit és l'entrevista. Considerem que per a la nostra recerca, s'ha d'utilitzar una metodologia d'investigació qualitativa i la que ens pot afavorir més és l'etnografia educativa, que com exposa Bisquerra (2019) té l'objectiu d'aportar dades descriptives d'escenaris educatius per descobrir patrons de comportament en un marc dinàmic de relacions socials. I una de les tècniques qualitatives de recollida de dades són les entrevistes.

3.2 Definició i descripció de la tècnica basada en l'evidència

Segons Ribes (2020) la forma base d'extracció d'informació d'una entrevista parteix d'un interrogatori, diàleg o conversa. S'entén aquesta tècnica de recollida de dades com una forma verbal partit d'un intercanvi de preguntes i respostes de manera més o menys fluida depenent de la finalitat de la recerca, ja que tenen un enfocament metodològic, una intencionalitat amb uns objectius implícits que engloben una investigació. En les

entrevistes hi participen dos agents: per una banda trobem l'entrevistador, que és la persona encarregada de plantejar les preguntes, escoltar i enregistrar les respostes de l'entrevistat; i per una altra banda trobem l'entrevistat, que és l'encarregat de respondre les preguntes partint dels seus coneixements i experiències.

L'entrevista és una tècnica qualitativa de recollida de dades, i això implica que ajuda a aprofundir en la informació, que hi ha més riquesa interpretativa que es pot contextualitzar en un ambient o entorn i que hi ha més flexibilitat. Arnaus (1996) defensa que quan la tècnica d'investigació es vol fer des d'una perspectiva interpretativa s'usen les entrevistes en profunditat i les entrevistes en profunditat, com exposen textualment Taylor i Bogdan (1986) són:

“Trobades reiterades cara a cara entre qui investiga i els informants, dirigides a la comprensió de les perspectives que tenen els informants de les seves vides, experiències o situacions, tant com les expressen amb les seves pròpies paraules.”

(Taylor i Bogdan, 1986)

Spradley (1979) explica que una entrevista interpretativa, ha de ser semblant a una conversa entre amics, a més destaca la importància d'una recerca d'informació prèvia, per tal de tenir clar l'objectiu de l'entrevista i poder extreure el màxim profit a la conversa. Tot i així, aquest tipus d'entrevistes presenten diferències pel que fa a una conversa amistosa, ja que els rols són diferents, hi ha una persona que s'encarrega de fer les preguntes i escoltar (entrevistador) i una altra que és l'experta en el tema i que per tant respon les preguntes (entrevistat), a més que hi ha uns objectius a assolir.

Entre diversos autors com Spradley (1979) i Patton (1980) es distingeixen diversos tipus d'entrevistes segons les respostes que volem obtenir. Poden esdevenir-se entrevistes estructurades, semiestructurades o no estructurades.

Pel que fa a les entrevistes estructurades, en aquestes l'entrevistador es prepara les preguntes prèviament, tenen un ordre que durant la realització de l'entrevista s'ha de seguir i les respostes són tancades i objectives. Aquest tipus d'entrevistes faciliten la classificació i anàlisi de les respostes.

Pel que fa a les entrevistes no estructurades, aquestes parteixen d'un guió orientatiu per crear una conversa entre l'entrevistador i l'entrevistat acotada al tema de la recerca, on s'obtenen respostes més obertes i profundes. Per tant, s'esdevé una entrevista més informal, més flexible per a l'entrevistat i amb respostes més subjectives i vinculades a experiències pròpies. Aquesta flexibilitat permet, per una banda, anar més enllà de les

preguntes prèvies, però per una altra, pot passar que no s'obté la informació necessària per a la investigació.

Malgrat això, una entrevista no estructurada pot ajudar a preparar-ne una d'estructurada, és a dir, una de no centrada pot ser el punt de partida per a una altra de centrada. I encara queda un tipus d'entrevista, que són les semiestructurades. Com s'ha mencionat anteriorment, hem de tenir en compte que les entrevistes s'adaptin a un tipus d'objectius, situacions o dades que es volen recollir, i per tant, podria passar que es combinessin els dos tipus d'entrevistes, estructurades i no estructurades, donant lloc a les entrevistes semiestructurades. Les entrevistes semiestructurades parteixen de preguntes plantejades prèviament però es poden ajustar a l'entrevistat, per tant són més flexibles que les entrevistes estructurades i també de caràcter més informal.

3.3 Instrument de recollida de dades

Per aquesta investigació, s'ha utilitzat les entrevistes en profunditat, que com exposa García (2007) podem dir que les entrevistes en profunditat es poden considerar obertes, és a dir, no estructurades, sense respostes concretes preestablertes. Tanmateix, podem trobar entrevistes en profunditat de tipus semiestructurades. Però siguin com siguin les entrevistes, estructurades o no estructurades o semiestructurades, aquestes requereixen una preparació prèvia que servirà de guia per a la realització pràctica de l'entrevista.

Seguint les pautes que planteja Bisquerra (2019) en el moment de la preparació de l'entrevista s'ha de tenir en compte:

- Determinar els objectius de l'entrevista.
- Formular les preguntes.
- Identificar a les persones que seran entrevistades.
- Localitzar i preparar el lloc on es realitzaran les entrevistes.

Aquests han sigut els quatre passos a seguir per tal de fer una preparació adequada del nostre instrument de recollida de dades.

En primer lloc, l'objectiu principal de la realització de l'entrevista sorgeix a partir de la necessitat d'obtenir més informació que a partir de llibres, articles o altres documents teòrics no es poden aconseguir. Aquest instrument de recerca d'informació facilita dades concretes, ja poden ser experiències o altres continguts basats en el coneixement de l'entrevistat de manera subjectiva, que ajuden a ampliar o constatar un marc teòric previ.

Per tant és imprescindible que l'entrevistador i investigador anteriorment tingui uns coneixements teòrics amplis i fonamentats sobre el tema que es vol tractar.

En segon lloc, prèviament a l'entrevista, s'ha d'elaborar un guió orientatiu amb les qüestions que es volen tractar per després poder crear un diàleg fluid tenint en compte aquests punts per tal d'obtenir la informació que es necessita. Com indica García (2007) les preguntes o qüestions sobre les quals es vol indagar, s'han d'organitzar i seqüenciar per donar lloc a un guió o protocol, que se seguirà més o menys fidelment durant la realització de l'entrevista. Aquest guió ha de contenir els temes i subtemes que interessa tractar, d'acord amb els objectius de l'estudi, però no cal que aquestes siguin preguntes exactes ni han d'estar en un ordre en concret. Per tant, aquest és flexible i servirà per orientar la conversa cap a un sentit o un altre tenint present que és el que interessa i, a més, permetent incloure possibles aspectes no recollits a priori pel guió.

I per últim, en la planificació d'una l'entrevista, s'han d'identificar a les persones que proporcionaran la informació, el seu perfil personal, el seu paper dins d'aquest context relacionat amb la temàtica investigada i el tipus d'informació que es pot obtenir d'ell o ella. Tanmateix, és moment de determinar les condicions de realització de l'entrevista i seleccionar els informants, els que entrevistarem, per tal d'obtenir la informació que necessitem. Així doncs, d'acord amb el que Garcia (2007) indica, s'ha de tenir en compte l'escenari o escenaris on drem a terme les entrevistes, intentant garantir les mínimes condicions de tranquil·litat i comoditat, sense possibles distraccions. També s'ha de tenir en compte el temps, és a dir, la durada de les entrevistes, que això dependrà, per una banda del temps disponible de l'entrevistat i de l'entrevistador, i per una altra banda de les qüestions a resoldre.

3.4 Confecció de l'instrument

L'entrevista està composta per dues parts, una primera part de contextualització de l'escola i la metodologia de treball que porten a terme. I una segona part que consta de preguntes més específiques per tal d'assolir els objectius plantejats en la nostra investigació. Aquesta segona part està formada per tres blocs: el primer bloc fa referència a com es duen a terme les festes a l'escola i la finalitat de celebrar-les; el segon bloc fa referència a la participació dels infants; i el tercer bloc que fa referència a la inclusió festiva.

Objectiu general:

- Analitzar el significat que atribueixen les docents a les festes que se celebren durant el calendari escolar a les aules d'educació infantil.
-

Objectius específics:

- Descobrir la intenció que té el personal docent a l'hora de celebrar les festivitats, si s'assoleixen els objectius plantejats i si es tenen en compte el significat d'origen de les festes.
- Identificar com es duen a terme les festes a l'aula, és a dir, com se celebren, i com aquestes influeixen en l'infant.
- Identificar la integració d'altres cultures i tradicions que es poden trobar a l'aula.

Aquesta entrevista ha estat validada per experts en la matèria, per tal d'assegurar-nos que sigui segura i es puguin extreure dades que ajudin a assolir els objectius d'aquesta investigació científica, és necessari que experts en el tema validin l'eina de recollida de dades. A continuació està exposat el disseny de l'entrevista:

Entrevista:

- **Primera part: context sociodemogràfic.**

1. Nom de l'escola:
2. Situació demogràfica:
3. Tipologia d'escola: privada, concertada i pública, religiosa o laica.
4. Tipus de projecte educatiu del centre:
5. Curs que tutoritza l'entrevistat/ada:

- **Segona part:**

OBJECTIUS	
<p>Descobrir la intenció que té el personal docent a l'hora de celebrar les festivitats, si s'assoleixen els objectius plantejats i si es tenen en compte el significat d'origen de les festes.</p>	Bloc 1: la festa a l'escola
	<p>1. Celebreu festes a l'escola? Quin tipus de festes? Quina o quines festes celebren a l'escola?</p>
	<p>2. A l'hora de celebrar una festa, us plantegeu uns objectius? Teniu una finalitat? Quina/ quines?</p>
	<p>3. Com s'organitzen? Hi ha una comissió de festes o és a nivell d'equip?</p>
	<p>4. Com a docent, algun cop t'has plantejat l'origen de les festes que celebren a l'escola?</p>
<p>Identificar com es duen a terme les festes a l'aula, és a dir, com se celebren, i com aquestes influeixen en l'infant.</p>	Bloc 2: infant i festa
	<p>1. De quina manera participen els infants a les festes que es realitzen a l'escola? L'infant té un paper protagonista? En quin moment participa i com? (abans / durant / després)</p>
	<p>2. Que creus que els aporta als infants la celebració de festes? (tenint en compte el currículum)</p>
	<p>3. Creus que l'infant ha de saber el significat de l'origen de cadascuna de les festes? Creus que l'infant comprendria el significat? De quines? Com?</p>

OBJECTIUS		
Identificar la integració d'altres cultures i tradicions que es poden trobar a l'aula.	Bloc 3: Inclusió festiva.	
	1. A l'escola se celebren altres festes que no pertanyen a la cultura catalana?	
	“SI”	Quines?
		De quina manera’
		Per què? Amb quina finalitat?
		Creus que pot ser enriquidor pels infants?
		Creus que facilita la inclusió a l'aula?
	“NO”	Creus que és per motius ideològics de la institució escolar? O bé per què hi ha una desconexió d'aquestes festes entre les docents.
		Seria enriquidor a l'aula per la cohesió per exemple?
		T'agradaria com a docent acollir altres festes?
2. Encara que no sigui mitjançant la celebració d'una festa en concret, teniu en compte la interculturalitat a l'aula d'alguna forma per tal de conèixer els companys i companyes?		

3.5 Fiabilitat

Un cop confeccionada l'entrevista, per tal de determinar la validesa del contingut amb la fi d'assolir els objectius d'aquesta investigació científica, es va dissenyar un full de registre per compartir a investigadors experts perquè donessin la seva opinió. En aquest registre estan les preguntes separades en tres blocs, un per cada objectiu específic que es vol assolir amb aquesta investigació, on els investigadors experts han de valorar cada pregunta segons si permet assolir l'objectiu plantejat o no. A més, s'oferia l'oportunitat de realitzar qualsevol suggeriment a les preguntes, aportant alternatives o afegint qualsevol altra aspecte que consideressin oportuna.

Així doncs, es va enviar aquest registre amb les preguntes a tres experts en la matèria i informant-los sobre l'objectiu de la investigació per donar fiabilitat als resultats, dels quals només vam obtenir respostes de dos d'ells. Un cop els experts van retornar-nos les entrevistes, per tal de determinar la validesa del contingut de l'entrevista, es va procedir a analitzar el retorn.

A continuació, estan exposats dos gràfics amb els resultats dels registres obtinguts. Per una banda, pel que fa a l'investigador expert 1, s'observa que aquest troba l'entrevista adequada exceptuant una de les preguntes del tercer bloc que considera que no és necessària per a l'assoliment de l'objectiu marcat. Així doncs, està d'acord amb un 93% de l'entrevista. Per una altra banda, pel que fa a l'investigador expert 2, aquest troba adequades totes les preguntes, considerant que aquests ajudaran a assolir els objectius plantejats en el investigació científica, però afegeix un comentari aconsellant eliminar el verb "creure" i posar simplement: "seria enriquidor a l'aula per la cohesió?" Així doncs, es pot dir que està d'acord al 100% amb el disseny de l'entrevista¹.

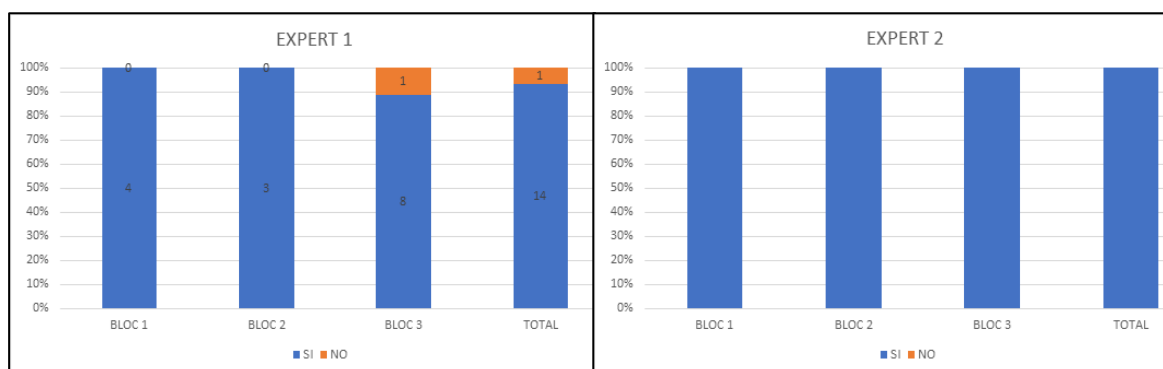

Fig. 2. Gràfics de resultats de la validació de l'entrevista per dos experts.

¹ Veure QR: Annex I. Validació de les entrevistes.

3.6 Mostra

Tenint en compte que per a realitzar una entrevista s'ha d'identificar a les persones que proporcionaran la informació, el seu perfil personal, el seu paper dins d'aquest context relacionat amb la temàtica investigada i el tipus d'informació que es pot obtenir d'ell o ella, s'ha considerat que realitzar les entrevistes a personal docent és el més efectiu per obtenir resultats en la nostra recerca, de manera qualitativa. Així doncs, s'ha seleccionat tutores d'aula de diverses escoles de Catalunya que permetran obtenir el màxim d'informació possible per després poder-les contrastar per a arribar a conclusions a partir de totes les dades recollides.

Totes les entrevistades són personal docent, ja que aquestes són les que duen a terme les activitats festives i formen part de la rutina dels infants, per tant tenen un contacte estret i una vivència directa amb aquests moments de celebració. Cal destacar que per obtenir una informació més veraç en els resultats, s'ha intentat contactar amb escoles diverses, tant pel que fa a les tipologies, és a dir, escoles públiques i privades, religioses i laiques com també de diferents pedagogies de centre; i així poder contrastar les dades obtingudes.

Tanmateix, és moment de determinar les condicions de realització de les entrevistes que com indica García (2007), s'ha de tenir en compte l'escenari o escenaris on durem a terme les entrevistes, intentant garantir les condicions de tranquil·litat i comoditat, sense possibles distraccions. També s'ha de tenir en compte el temps, és a dir, la durada de les entrevistes, que això dependrà, per una banda del temps disponible de l'entrevistat i de l'entrevistador, i per una altra banda de les qüestions a resoldre. Pel que fa a la investigació i tenint en compte aquests aspectes, el més adequat és dur a terme l'entrevista en un lloc on l'entrevistat o els entrevistats se sentin el més còmode i familiar possible, tot i que per la situació actual, finalment s'han realitzat en línia a través de plataformes com el Zoom i el Meet, garantint les condicions anteriorment esmentades.

S'ha entrevistat a total de set mestres d'educació infantil de diferents comarques del Vallès oriental, d'Osona i del Maresme. Les docents que han participat en aquesta investigació són:

ENTREVISTES		
DOCENT	ESCOLA I CIUTAT	TIPOLOGIA
Entrevistada 1	Escola L (GRANOLLERS)	Pública (comunitat d'aprenentatge)
Entrevistades 2	Escola M (MATARÓ)	Pública
Entrevistada 3	Escola E (GURB)	Privada, laica (escola viva)
Entrevistada 4	Escola F (VIC)	Privada, laica (escola Waldorf)
Entrevistada 5	Escola T (MATARÓ)	Concertada, laica.
Entrevistada 6	Escola S (MATARÓ)	Concertada, religiosa
Entrevistada 7	Escola C (MATARÓ)	Pública (Comunitat d'aprenentatge)

Fig. 3. Quadre d'entrevistes.

3.6.1 Selecció de les institucions

Prèviament a la realització de l'anàlisi de dades extretes a partir de les entrevistes realitzades, es vol posar en situació les institucions escollides per aquesta investigació. En punts anteriors s'ha esmentat que per aquesta investigació s'han entrevistat set mestres d'educació infantil, d'escoles diverses de les comarques del Vallès Oriental, Osona i el Maresme. A continuació es fa una breu descripció i contextualització dels centres.

- **Escola «L».**

L'escola «L» està situada a la capital de la comarca del Vallès Oriental, Granollers. És un centre públic d'educació infantil i primària, de doble línia, depenent del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Aquesta escola es defineix com a una comunitat d'aprenentatge. Les comunitats d'aprenentatge són escoles inclusives que pretenen la transformació social i educativa a través de les interaccions i la participació de totes les persones que formen la comunitat educativa, famílies, entorn, escola i infants. L'escola té l'objectiu d'educar els infants a través de l'aprenentatge

dialògic i cooperatiu, fent protagonistes als infants del seu creixement personal per tal que s'esdevinguin persones actives, conscients i compromeses amb la societat. A més, es defineix com una escola que no limita, sinó que ajuda a créixer, ja que juntament amb tots els agents poden millorar l'aprenentatge.

La mestra entrevistada és actualment tutora d'una aula de P4 i fa més de deu anys que es troba en aquesta comunitat.

- **Escola «M».**

L'Escola «M» està situada a la capital de la comarca del Maresme, a Mataró. És una escola pública d'educació infantil i primària, de doble línia, tot i que per la situació actual s'ha organitzat en tres línies, i és depenent del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. L'escola té l'objectiu d'ajudar als infants a construir el propi aprenentatge segons les seves capacitats, proporcionant els instruments necessaris per arribar-hi, partint del reconeixement de què tots els nens i nenes tenen capacitat per aprendre. A més, enfoquen les situacions d'aprenentatge a partir de reptes, de preguntes i, en general, dels interessos que sorgeixen de la quotidianitat de l'aula. Es tracta, per tant, d'un aprenentatge obert que parteix de la necessitat de saber i de l'interès per aprendre que té qualsevol infant. L'organització dels processos d'ensenyament i aprenentatge de l'escola es basen en 5 elements clau (la conversa, la documentació, la presa de decisions, l'organització social de l'aula i l'autoregulació dels aprenentatges) que esdevenen la base on les diferents propostes pedagògiques de l'escola cobren sentit. Els contextos d'aprenentatge, els ambients i els espais d'experiències esdevenen l'articulat necessari per desenvolupar les capacitats i competències al llarg de les etapes d'educació infantil i primària.

En aquest cas s'ha entrevistat a dues mestres, tutores de dues aules de P3 i que comparteixen el dia a dia a l'escola. A més, ja formen part de l'equip docent des de fa uns cinc anys.

- **Escola «E».**

L'escola «E» està situada a un municipi de la comarca d'Osona, Gurb, ubicat a la plana Vic. És un centre privat, autogestionat, que ofereix el seu servei als dos cicles d'educació infantil. Es defineix com a escola viva on el projecte educatiu es basa en una educació lliure viva, amb la intenció de conèixer el que proposen les diferents pedagogies com per exemple *Wild, Pikler, Stern, Pedagogia Sistèmica, Steiner o Aucouturier* a més de seguir les referències de *Centre d'Assessorament i Investigació*

d'Educació Viva (CAIEV) y la Xarxa d'Educació Lliure (XELL), per tal de crear una pedagogia pròpia i canviant, és a dir, auto-gestionada i auto-regularizada per unes educadores, unes famílies i uns infants que comparteixen una manera de veure l'educació. Les persones que creen l'escola «E» desitgen que cada infant (i adult) pugui desenvolupar tot el seu potencial al llarg de la vida, volem promoure un entorn que propiciï que els infants estiguin connectats amb el seu propòsit de vida i que tinguin les eines per a caminar la vida des de l'alegria de viure, i per a aconseguir-ho, ofereixen un entorn segur i amorós on cada criatura és considerada com un individu únic i on es vol que es visqui l'educació com un viatge i no com una cursa.

La persona entrevistada es defineix com a acompanyant i és responsable d'un grup de sis infants.

- **Escola «F».**

L'escola «F» està situada al seminari de la capital de la comarca d'Osona, Vic. És un centre privat, d'una sola línia, reconegut pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Aquesta escola segueix la pedagogia Waldorf, que aposta per un ritme d'aprenentatge saludable dels ensenyaments curriculars i també treballen per desenvolupar altres capacitats com la creativitat, el pensament crític, la motivació, la perseverança, la curiositat, el civisme, l'empatia i la cooperació. Diferencien 3 etapes evolutives principals, també anomenades septennis: 0-7 anys, 7-14 anys i 14-18 anys; i a cadascuna d'elles es transmet el coneixement de la forma que es troba més en consonància amb la receptivitat de l'alumne segons la seva maduresa. En aquest sentit, es treballa de manera que l'alumne exerciti 3 funcions cabdals per l'adquisició dels aprenentatges: les capacitats intel·lectuals (pensar), les artístiques i emocionals (sentir) i les habilitats pràctiques que impliquen voluntat (fer). Durant l'etapa d'Educació Infantil, els infants aprenen a través del moviment, el joc lliure i la imitació. Se'ls ofereix una experiència d'ensenyament integrada en els fets de la vida quotidiana on, de manera natural i espontània, comencen a desenvolupar les capacitats de càlcul i de llenguatge i comunicació.

La mestra entrevistada forma part de l'equip docent del cicle d'infantil, aquest any només s'encarrega de les gestions administratives i de fer substitucions, però ja fa uns quants anys que està a l'escola i ha fet de tutora d'aula.

- **Escola «T».**

L'Escola «T» està situada a la capital de la comarca del Maresme, a Mataró. És una escola concertada laica, d'educació infantil, primària i secundària, d'una sola línia, subvencionada pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. L'escola «T» és un centre educatiu obert a tothom, no confessional, apolític i arrelat a Catalunya en la seva millor tradició pedagògica d'ensenyament actiu i progressista. L'ideari del centre es compren dels següents punts: Catalanitat i universalitat, pluralisme ideològic, aconfessionalitat, drets humans, acolliment, valors democràtics, multiculturalitat, formació i educació, escola participativa, noves tecnologies, metodologia activa, atenció a la diversitat, escola oberta, presència a la ciutat, formació professional i sostenibilitat. Les activitats, propostes i projectes de l'escola estan emmarcades en cinc eixos (llegües, cultura, personalització i acompanyament, creativitat, pensament i experimentació) que conformen el seu projecte educatiu de centre, formant una línia de treball que busca assolir uns coneixements, unes capacitats i unes competències concretes.

La mestra entrevistada aquest any és cap d'estudis del cicle d'infantil i fa suport a les aules.

- **Escola «S».**

L'Escola «S» està situada a la capital de la comarca del Maresme, a Mataró. És una escola concertada religiosa, d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat, de tres línies, subvencionada pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. És una escola Salesiana i per tant, segueix l'estil educatiu de Sant Joan Bosco i que busca el desenvolupament integral de les persones des del missatge i els valors de l'Evangeli. Es pretén possibilitar al màxim la vivència d'experiències positives, donant el protagonisme als infants i ajudant-los a desenvolupar-se plenament. La línia pedagògica es basa en el constructivisme com a teoria de l'aprenentatge. L'alumnat va elaborant els seus esquemes de coneixement amb les seves experiències educatives anteriors, esquemes que possibilitaran la interpretació dels nous coneixements.

La mestra entrevistada és tutora actualment d'una aula de P4.

- **Escola «C».**

L'Escola «C» està situada a la capital de la comarca del Maresme, a Mataró. És una escola pública d'educació infantil i primària, de doble línia, tot i que per la situació actual a infantil s'han organitzat per aules multigràu, i és depenent del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Aquesta escola es defineix també com a comunitat d'aprenentatge i tenen l'objectiu que els nens i les nenes desenvolupin al màxim les seves potencialitats, sense descuidar el seu desenvolupament personal, respectant els ritmes individuals d'aprenentatge. Per altra banda, és una comunitat d'aprenentatge que es basa en l'aprenentatge dialògic, és a dir, en un diàleg amb les persones de diferent sexe, cultura i generació, per la qual cosa es valora molt la participació del voluntariat dins i fora de la classe, siguin famílies o gent de l'entorn de l'escola. Segueixen les teories constructivistes socials.

La mestra entrevistada és actualment tutora d'un grup multigràu amb infants de P4 i P5, i fa més de deu anys que forma part de l'equip docent d'aquesta escola.

3.7 Processament de la informació

Pel que fa al tractament de les dades obtingudes amb les entrevistes que s'han realitzat, com planteja Fernández (2006) les investigacions qualitatives requereixen molt temps. Per exemple, es necessita de dos a cinc vegades més temps per processar i ordenar les dades, que el temps necessari per recol·lectar-les.

Una vegada finalitzada l'entrevista, es duu a terme l'anàlisi de dades qualitatives que permet descobrir temes i conceptes entre les dades recollides. Aquesta anàlisi va creixent i va lligant amb les idees teòriques extretes prèviament. Álvarez-Gayou (2005) indica que aquesta anàlisi ha de ser sistemàtica i ha de seguir una seqüència i un ordre, i és el següent:

- 1) Obtenir la informació.
- 2) Capturar, transcriure i ordenar la informació.
- 3) Codificar la informació
- 4) Integrar la informació.

Per tant, l'anàlisi de dades comença amb l'obtenció de la informació, a través de l'entrevista o les entrevistes realitzades. Durant aquestes, d'acord amb Robles (2011) per tenir una gran quantitat d'informació és imprescindible fer ús del màxim recursos possibles. Aquests recursos poden ser des de gravacions tant d'àudio com de vídeo,

aquest últim ens ajudaria a interpretar certa informació segons la modulació de la veu, els ritmes i inflexions del moment i també les expressions corporals, les repeticions i d'omissions, com l'ús de material escrit, ja que podria ser que en algun cas no autoritzin les gravacions de cap mena, tenint en compte que aquestes hauran de ser el màxim de fidels i descriptives. L'ús de totes aquestes estratègies ens permeten emfatitzar, profunditzar i/o matisar en les dades obtingudes.

Seguint el procés de l'anàlisi, es recomana transcriure les entrevistes tan aviat com es pugui, i abans de realitzar una altra si està previst realitzar-ne, per una banda, per tal de no sobreposar les dues transcripcions i per una altra banda, perquè això permetrà saber quina és la informació que es requereix obtenir i que s'escasseja per a donar més importància i èmfasi en una possible següent trobada, és a dir, entrevista. Així doncs, les entrevistes s'han transcrit sent fidels a les paraules de les mestres entrevistades².

Una vegada s'han realitzat totes les entrevistes previstes per a la investigació, és el moment de codificar la informació. Segons Robles (2011) aquesta és l'agrupació de totes les dades recollides i divideix el procés en dues fases. La primera consisteix a classificar la informació per categories, és a dir, pels blocs que s'han tractat i del qual hem volgut obtenir informació. La segona consisteix a classificar en unitats més concretes, enllaçant la informació recollida en les diverses entrevistes per tal de contrastar-la. Durant el procés de codificació, s'ha d'interpretar la informació tenint en compte el context i l'entrevistat, ja que aquests són els que atorguen un sentit a la informació exposada durant l'entrevista. Així doncs, per dur a terme l'anàlisi de totes les dades recollides, per entendre i interpretar els resultats de la informació extreta, es pot fer ús de diagrames, quadres, dibuixos i esquemes que permeten poder tenir una idea clara i facilitar l'explicació de successos i construir arguments sòlids, és a dir, permeten arribar a possibles conclusions. Així doncs, per dur a terme l'anàlisi de dades a partir de les entrevistes realitzades, en aquest cas, s'ha fet servir processos de categorització manual i també un programa que permet extreure quantitativament dades qualitatives, que és el cas de l'Iramuteq.

- **Categorització de les dades obtingudes:**

Per dur a terme l'anàlisi de dades a partir de les entrevistes realitzades s'ha dut a terme la categorització de les dades obtingudes, agrupant i classificant tota la informació. Aquest va ser un procés que es va tenir en compte a l'hora d'organitzar

² Veure QR: Annex II. Transcripció de les entrevistes.

l'entrevista prèviament a l'execució d'aquestes, sobre la base dels objectius de la investigació per tal d'obtenir totes les dades necessàries per a aquesta. Així doncs, i com està exposat a l'apartat de confecció de l'instrument, es va organitzar l'entrevista en tres categories on cadascuna d'aquestes es centrava en un objectiu concret. Així doncs, van sorgir els tres blocs diferenciats, és a dir, les tres categories següents: festa a l'escola, infant i festa, i inclusió festiva. Al mateix temps, dins de cada bloc, es pot trobar subcategories que ens ajuden a abastar aspectes més concrets que es fan referència als objectius plantejats d'aquesta manera extreure dades més concretes pel que fa a la nostra recerca.

Així doncs, per seguir en la investigació, un cop obtingudes les dades, aquestes s'han d'analitzar per obtenir els resultats i valoracions de la recerca, que com exposen Gil, García i Rodríguez (1995):

“L'anàlisi de dades és considerada una de les tasques fonamentals en qualsevol projecte d'investigació. En el marc de la investigació etnogràfica, l'anàlisi té per objectiu extreure i interpretar el sentit de les dades recollides per l'investigador, i intentar, amb això, de reconstruir la cultura, d'aproximar-nos al significat que els mateixos subjectes que participen en els contextos estudiats atribueixen a les realitats o fenòmens.”

(Gil, García i Rodríguez, 1995)

- **Iramuteq:**

Per dur a terme l'anàlisi de dades, com s'ha esmentat, també s'ha fet servir un programa que ens permet codificar les dades. Aquest programa és l'Iramuteq, que com exposa Ruiz (2017) és un software que facilita i estalvia temps en la interpretació de textos, ja que elabora anàlisis multidimensionals mitjançant l'anàlisi lexicomètric de les dades obtingudes a través d'entrevistes en profunditat, informes i altres documents, permetent així una fàcil organització i sistematització de la informació.

Per poder adquirir l'anàlisi amb aquesta eina, és necessari un corpus, que fa referència a un conjunt de dades o un text, i partint de l'estudi a realitzar, sempre centrat en una temàtica o objecte d'investigació. Per obtenir les dades a partir del software escollit, es necessari un corpus textual i seguidament, es realitzen els processaments de càlcul per tenir una aproximació conceptual més concreta. L'Iramuteq duu a terme una anàlisi semiautomàtica on quantitativament classifica dades qualitatives i, com s'ha esmentat anteriorment, elabora una anàlisi lexicomètrica. Carmago (2013) exposa que aquest software utilitza diferents tècniques, per una banda realitza estadístiques bàsiques

analitzant la freqüència i la quantitat de paraules, i per una altra banda, té funcions més avançades, que són:

- L'anàlisi factorial de correspondència (AFC): Elabora un esquema "clusters" a partir de les paraules més correlacionades.
- La classificació jeràrquica descendent (CJD): Fent ús de les agrupacions de mots determinats que s'obtenen en els "clusters" i treballant amb l'estadística "Chi Quadrat" presenta un test d'hipòtesis a partir de la probabilitat.
- L'anàlisi de similitud: Aquesta anàlisi, ajuda a comprendre la relació entre les paraules més recurrents del text.
- Núvol de paraules: Com indica el nom, és un conjunt de paraules que mostren de forma visual i gràfica els mots que destaquen en el corpus textual, ja que segons la grandària d'aquests són més o menys afluents.

Per utilitzar aquest software, en primer lloc, s'han transcrit les entrevistes que s'havien enregistrat prèviament amb àudio i traduir-les a la llengua castellana, ja que l'Iramuteq no acull la llengua catalana i per tant no es podia dur a terme l'anàlisi. En segon lloc, un cop traduïdes les entrevistes, s'han creat tres documents txt, que corresponen a cadascun dels blocs que organitzen les entrevistes i ens permeten assolir els objectius de la investigació, fent uns de l'aplicatiu Notepad++, i on estan adjuntades les entrevistes. Finalment, s'han introduït les dades en software Iramuteq, amb ajuda de la tutora assignada en el nostre treball, i un cop obtingut el material s'ha realitzat l'anàlisi dels resultats on es pot contrastar les dades quantitativament qualitatives obtingudes amb les entrevistes realitzades.

3.8 Aspectes ètics

Per dur a terme aquesta investigació s'han tingut en compte alguns aspectes ètics relacionats amb el tractament de les dades tant personals com obtingudes per a la realització d'aquesta investigació.

S'ha realitzat un document que, per una banda, té com a finalitat assegurar la protecció de dades personals de les persones entrevistades, d'acord amb la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i el Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD); i per una altra banda, pretén informar sobre les característiques i l'objectiu d'aquesta investigació, així com els possibles beneficis i riscos. En aquest cas, tots els

participants, han acceptat de manera voluntària, sense coacció física ni psicològica i l'acceptació ha d'estar basada en una informació completa i oberta sobre el procés d'investigació i possibles implicacions que pot suposar.

Aquest document, està signat tant per part de les docents entrevistades com per les pròpies entrevistadores, d'aquesta manera ambdues parts asseguren i estan d'acord amb el que s'exposa en aquest³. A l'hora de tractar les dades, s'utilitzen números per cada cadascuna de les docents i les inicials de cada escola per identificar-les.

³ Veure QR: Annex III. Consentiments informats signats per les docents entrevistades.

4 Anàlisi de dades

L'últim pas és fer l'anàlisi, que comença partint de les dades extretes i fent ús de les tècniques que ens permeten ordenar i contrastar la informació obtinguda, per tal d'arribar a uns resultats que complementaran el marc teòric de la investigació i les fonts d'informació prèviament visitades abans de realitzar les entrevistes. Així doncs, en els següents apartats tractem d'ordenar totes les dades obtingudes per tal d'integrar la informació i així relacionar les idees més rellevants dels autors del marc teòric amb els resultats d'aquesta investigació que ens ha de permetre assolir els nostres objectius.

Aquest apartat està organitzat per diversos punts que, per una banda, fa referència al processament de les dades obtingudes, que com s'ha explicat en el punt anterior, s'ha fet servir dues eines, la categorització i l'Iramuteq; i per una altra banda, als resultats que s'extreuen a partir de la interpretació del que s'obté.

4.1 Buidatge de dades

En el següent apartat es troba el buidatge de la informació obtinguda amb les entrevistes, com s'ha explicat, s'utilitzen dues eines per recollir les dades adquirides. Per una banda, es pot observar la realització de tres quadres, que fan referència a cada bloc d'anàlisi on s'extreu la informació de manera manual. Per una altra banda, es troben els gràfics de similitud i els núvols de paraules que s'han extret a partir del software Iramuteq, hi ha dues imatges per bloc, a més, s'acompanya d'una breu interpretació d'aquelles dades per posteriorment poder relacionar-les amb l'altra eina d'anàlisi.

Com que les categories o temàtiques ja estaven fetes i, per tant, la informació ja s'havia recollit de manera sistemàtica, només ha fet falta llegir tot el material obtingut a les entrevistes i alhora anar classificant de manera més visual i concreta per a cada categoria obtinguda, ja que, en realitzar entrevistes semiestructurades a vegades la informació pot estar desorganitzada, la qual també ens ha permès seleccionar la informació rellevant per poder contrastar les dades obtingudes a partir de les entrevistes amb les idees més importants dels autors del marc teòric.

BLOC 1: LA FESTA A L'ESCOLA

ESCOLA	L	M	E	F	T	S	C
FESTES	<ul style="list-style-type: none"> - Castanyada - La festa de la tardor - Santa Cecília - Nadal (Calendari d'advent, tió, reis) - Carnaval - Pasqua - Sant Jordi - Calçotada - English day - Festa final de curs - Aniversaris 	<ul style="list-style-type: none"> - Castanyada - Halloween - Nadal (Tió) - Carnaval - Sant Jordi - English Day - La festa dels avis - Festa d'estiu - Aniversaris 	<p>(Relacionades amb el cicle de la natura)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Castanyada - Solstici d'hivern - Carnaval - Festa de la primavera - Calçotada - Festa de benvinguda - Festa d'acomiadament - Aniversaris <p>(Decideixen cada any que volen celebrar, perquè i com)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pas per l'arc - Sant Miquel - Castanyada - Sant Martí - Espiral d'advent - Caga tió - Carnaval - Dijous llarder - Pasqua - Sant Jordi - Festa del pal de Maig - Festa de final de curs - Aniversaris 	<ul style="list-style-type: none"> - Castanyada - Nadal - Carnaval - Festa de la primavera - Vella quaresma - Pasqua - Sant Jordi - Jocs florals - Aniversaris 	<ul style="list-style-type: none"> - Castanyada - Sant Simó - Nadal - Don bosco - Dia de la pau - Carnaval - Quaresma - Sant Jordi - Maria Auxiliadora - Aniversaris 	<ul style="list-style-type: none"> - Castanyada - Nadal - Carnaval - Quaresma - Sant Jordi - Festa de benvinguda - Festa de tancament - Aniversaris
OBJECTIUS	<p>Si – Parteixen del currículum, és important celebrar les festes tradicionals i es pretén treballar totes les capacitats. També és un moment de gaudir, de diversió, d'estar junts i de relacionar l'escola amb l'entorn.</p>	<p>Si - La gestió del que passa a les aules es defineix amb cinc elements clau.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conversa - Documentació - Presa de decisions - Organitzacions socials - Autoregulació dels aprenentatges 	<p>Si - A totes les festes hi ha una reflexió prèvia. (Celebrar si els ve de gust, si tenen ganes de celebrar i estar junts, ganes de viure des de la il·lusió i l'alegria. Que tingui sentit celebrar) Sortir de la rutina</p>	<p>Si – Tot té un sentit i un objectiu, es planteja des de la perspectiva dels infants.</p>	<p>Si – Que volem fer? Que farem? Com ho farem?</p>	<p>Si - Sense objectius concrets però si amb la finalitat de celebrar i gaudir de la festa i mantenir la festa popular. Celebrar i que es celebri a gust, seguint la línia de l'escola. Que ho visquin i que ho visquin motivats i que sigui significatiu per a ells.</p>	<p>Si – L'objectiu És passar-ho junts i passar-ho bé en el format de la festa. Fer comunitat, estar junts, trobar-se i compartir. Dedicuen el mateix temps a les festes que a les altres activitats, és a dir, inclouen la temàtica de la festa en el dia a dia.</p>

ORGANITZACIÓ	Comissió de festes, en la que participen famílies i mestres.	Es reuneixen tot el claustre, però les directrius principals de les festes venen donades des de direcció.	Ho organitzen en comunitat i tots participen en la presa de decisions en l'organització i en el desenvolupament de la festa (Famílies, voluntaris i acompanyats)	Es repeteixen la feina en el claustre, busquen un sentit a les festes per explicar-li als adults (famílies). Cada mestre és l'encarregat de preparar una festa en concret perquè sigui única. La preparació es de l'adult.	Comissió de festes i cada mestre participa en una de manera voluntària i després es comparteix en les reunions d'etapa.	S'organitzen a partir de comissions.	Hi ha una comissió de festes.
PLANTEJAMENT DE L'ORIGEN	Si – Formació a la universitat, des de l'escola també es planteja.	Si – Ens ho qüestionem tot i li busquem el sentit a tot per poder-ho entendre.	Si – Tenen un calaix pedagògic on estan explicades totes les tradicions (d'on venen, perquè, com ho celebrem aquí i com ho celebren a l'altra punta del món).	Si – Totalment.	Si – Crec que no es pot fer res sense saber l'origen.	Si – Sense aprofundir, però sí que t'interessa per conèixer a les famílies amb les quals tractes.	Si – Potser ara no ho sé tot, però durant l'etapa de mestra s'ha anat informant sobre l'origen.

BLOC 2: INFANT I FESTA							
ESCOLA	L	M	E	F	T	S	C
PARTICIPACIÓ	Sí sempre, i en alguna les famílies també	Són els protagonistes des del principi fins al final, participen activament. Ja que seguim els 5 elements.	No es pot obligar a participar en cap moment, perquè si no, no té sentit. Ja que les festes es celebren a partir del que es sent en cada moment. Cada infant i família decideix si volen estar o no. La part activa de la festa són els adults que són els que sostenen la situació i els infants decideixen si participar o no, ara bé han de cuidar el moment. Per tant, la família i l'infant decideix si participar o no, les acompanyants estan obligades. L'important és estar junts.	Tot el que és organització i que pot crear estrès, els infants no participen perquè a infantil no estan preparats. Els infants viuen la festa.	Participen activament vivint la festa.	El que farem i com ho farem ho decidim les mestres, però sí que proposen el que es farà, poden participar en el procés de creació, decorant la classe. Però la principal idea és que ho visquin amb il·lusió i que gaudeixin de les coses. Al final tenen un moment per expressar la vivència.	Participen durant la festa. S'informa dies abans que la festa s'apropa i durant la setmana la temàtica dels espais canvia una mica entorn la festa.

QUE APORTA A L' INFANT	Arrelament a la cultura, saber d'on venim, per tant, riquesa cultural. Tenint sempre present el currículum i contingut educatiu.	Disbauxa i alegria, les festes es contagien. Les festes són dels infants i les han de viure ells.	No seguim el currículum. Celebrar és allò que va de dintre cap a fora, de gaudir, de tenir ganes de celebrar. Cada persona pot dir el que sent i el que pensa en cada moment. I agrair a la naturalesa.	És una escola homologada, però no segueixen el currículum. Significat i entendre el que els passa per dins, els aporta conèixer a ells mateixos. Les festes ajuden a fer significatives les activitats dels infants.	Apropar-los a la tradició i a la nostra cultura. I després de la màgia, il·lusió, creativitat. A més de lligar-ho amb el currículum.	Unió, cohesió, implicació, vivència, sentiment de grup, sentiment de pertinença, il·lusió per les coses, donar sentit al calendari. L'escola és un motor per mantenir vives les festes tradicionals. Lligat al currículum t'apropa més a l'entorn i fa sentir-se part d'una comunitat.	A proposar-se a la tradició de la nostra cultura i que forma part de la nostra història, que els permeti identificar-se amb una cultura i riquesa de contingut educatiu.
ORIGEN	Sí i no , sabent-ho adaptar a l'edat dels infants amb la finalitat de conèixer la cultura catalana. És delicat el tema, s'ha de tenir en compte molts factors que influeixen en l'explicació.	Estaria bé que sabessin l'origen de les festes, però que ho entenguin, és a dir, adaptar a l'edat dels infants.	Sí – No només ho expliquen les mestres, sinó que el calaix pedagògic es comparteix amb les famílies. Però s'ha de tenir en compte que la família té un paper imprescindible al costat de l'aportació ínfima que poden fer les mestres, ja que, cada família és un món i a cada família li mou d'una manera diferent. L'infant adquireix l'essència de la festa, l'important no és explicar l'origen de les festes sinó viure-la.	A infantil no . Algun com s'ha exposat alguna idea però sense posar paraules.	Sí adaptat al nivell dels infants, perquè coneguim per que fem aquestes coses donant un sentit perquè l'aprenentatge sigui significatiu.	Sí – Es pot parlar de tot amb ells, però el més important és que visquin la festa, que ho facin motivats i que sigui significatiu. Com a mestra es pot explicar el significat de les coses, però primer s'ha de viure, hi ha algunes festes s'aprofundeix més en l'origen que en altres.	Sempre és ric, pot aportar a la cultura, sempre adaptat al nivell dels infants.

BLOC 3: INCLUSIÓ FESTIVA							
ESCOLA	L	M	E	F	T	S	C
ALTRES FESTES	No , no al mateix nivell que les festes tradicionals catalanes.	No , a l'escola i no es celebra de la mateixa manera, però a l'aula sí que es parla. Es decisió de la mestra, ja que no estan en el calendari.	No , nosaltres només celebrem festes que tenen a veure amb la natura. No hi ha molta diversitat cultural a l'escola.	No , al ser privada hi ha un índex baix d'altres cultures. No s'acostuma a fer festes d'altres cultures, cada escola Waldorf s'adapta a les festes del seu context.	No , la única Halloween, que s'acull d'una altra cultura. Hi ha diversitat cultural.	No , és una escola on hi ha bastanta immigració. És celebren les festes del calendari festiu català.	No , però es fa per conèixer altres cultures.
INTERCULTURALITAT A L' AULA	<ul style="list-style-type: none"> - Conviden a famílies per explicar festes d'altres cultures. - Els infants poden explicar el que vulguin. - P3 Berenar típic de cada país i les famílies es presenten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Quan hi ha una festa d'una altra cultura i es verbalitza a l'aula es parla a l'aula de la festa en concret. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sempre s'han de celebrar coses que tenen a veure amb la realitat. - Vetllar per altres cultures des d'un altre punt de vista, a partir de contes. - L'explicació d'altres cultures no ha de ser un moment, sinó que en el moment de la rotllana es poden conèixer altres vivències i cultures. 	<ul style="list-style-type: none"> - No s'exclou cap cultura, sempre s'acullen totes les aportacions. - Es convida a les famílies si és necessari perquè expliquin les seva tradicions de la cultura. 	<ul style="list-style-type: none"> - Els infants d'altres cultures s'adapten a les nostres tradicions. - Si es parla entre els infants, si surt el tema, doncs llavors s'explica, però no tenen com a normativa explicar festes d'altres cultures si no sorgeix dels infants. 	<ul style="list-style-type: none"> - Si sorgeix de l'interès dels infants es parla, però no se celebra. - Conèixer també l'entorn en el qual vivim i integrar totes les cultures en un mateix context. 	<ul style="list-style-type: none"> - Es fan esdeveniments on es fan tallers i es porta menjar d'altres cultures. - Es convida a les famílies per explicar les seves cultures. - També s'intenta integrar a altres cultures a la nostra.

ENRIQUIDOR PER LA INCLUSIÓ	Pot ser ric, ens hem de conèixer i entendre, el respecte parteix de la base d'entendre a l'altra persona, el perquè de les seves tradicions.	Facilita la inclusió, ja que es coneixen entre tots i els ajuda a sentir-se part de l'aula. Donar valor i naturalitzar que existeixen més cultures.	Com no se celebra cap festa, ni de cultura catalana ni duna altra cultura, només les que pertanyen als cicles naturals, totes les famílies es poden sentir inclosos. Totes les persones són vàlides i s'han de respectar.	Seria fantàstic, però si es tenen en compte totes les festes de totes les cultures no es pararia de celebrar festes i perdria el sentit de celebrar festes.	És positiu per conèixer als companys i ajudar a respectar la diversitat.	Sí, però és difícil explicar-ho a infantil.	Sempre pot ser enriquidor que les famílies aportin gastronomia, música d'entre altres coses, d'altres cultures. És una manera de conèixer altres cultures en un mateix espai.
----------------------------	--	---	---	---	--	---	---

- **Bloc1: Festa i escola**

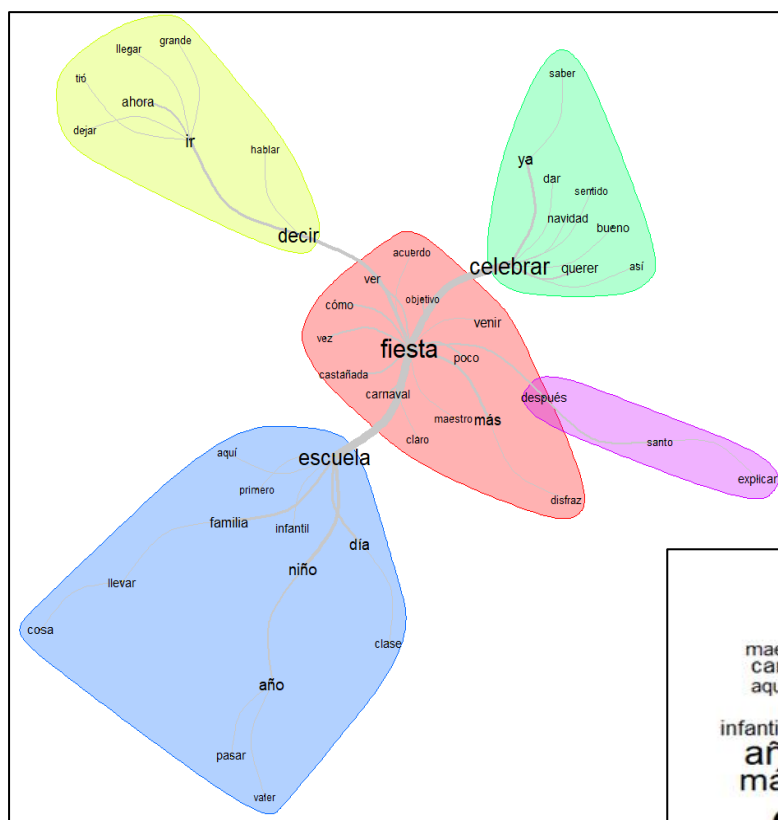

Fig. 4. Gràfic 1. Bloc 1: Festa i escola

Fig. 5. Gràfic 2.
Bloc 1: Festa i escola.

Aquests són els resultats obtinguts mitjançant el software Iramuteq, i fan referència al primer bloc de la investigació, la festa a l'escola.

En els dos gràfics (figures 3 i 4), hi ha tres formes actives que destaquen de la resta, i són: “festa”, “celebrar” i “escuela”, i totes tres estan relacionats entre si. Les paraules “festa” i “escuela” tenen una connexió molt potent, el qual ens fa interpretar a partir de les paraules “nen”, “any” i “família”, que les festes organitzen el ritme anual i formen part de la vida escolar, dels infants i de les famílies de l'escola. Tanmateix, podem comprovar quines són les festes més populars durant l'etapa d'infantil entre les escoles que participen en aquest estudi, que destaquen la “castanyada”, el “carnaval” i el “nadal”, ja que en les entrevistes es repeteix de manera freqüent. La festa està connectada amb el mot “celebrar” mitjançant la paraula “objectiu”, el que s'interpreta és que les mestres consideren que per celebrar una festa és necessari plantejar-se uns objectius a assolir, perquè celebrar ha de donar sentit al per a què celebrar les festes, a més de voler celebrar-les. És per això que en aquesta anàlisi, les paraules “donar”, “sentit” i “voler” són també formes actives que predominen en els gràfics.

- **Bloc 3: Inclusió festiva**

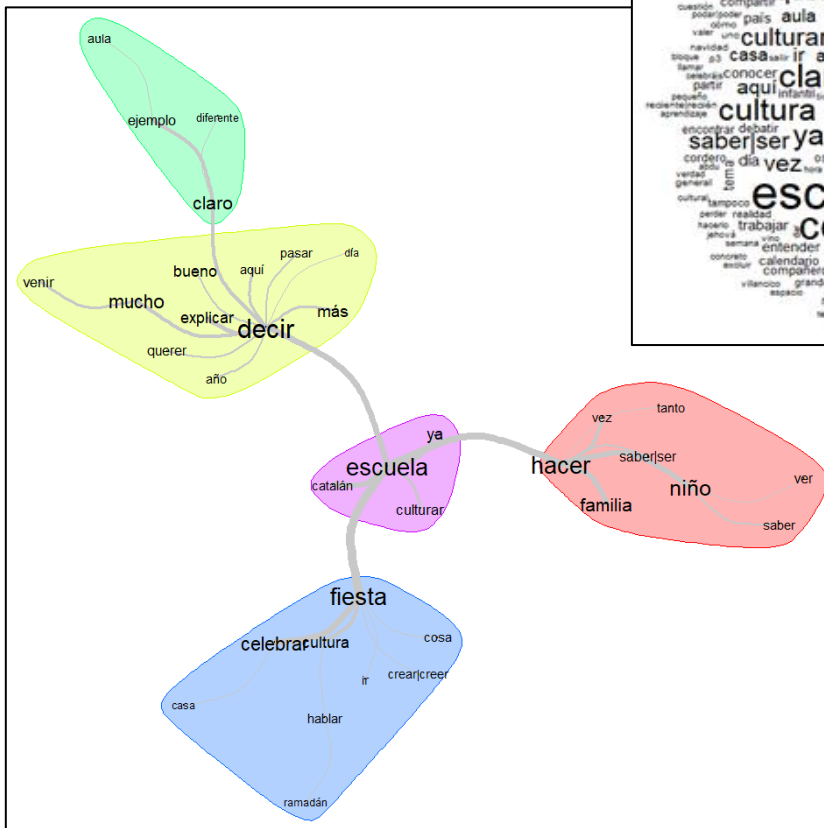

Fig. 9. Gràfic 5. Bloc 3: Inclusió festiva.

Fig. 8. Gràfic 6. Bloc 3: Inclusió festiva.

Aquests són els resultats obtinguts mitjançant el software Iramuteq, i fan referència al segon bloc de la investigació, infant i festa.

En els dos gràfics (figures 7 i 8) destaquem quatre formes actives: “escola”, “festa”, “dir” i “fer”. Dins del mot “escola” es troben les paraules “català” i “cultura”, de les quals s’interpreta que hi ha una centralització de la cultura catalana a les escoles, és a dir, únicament se celebren festes autòctones i no se celebren d’altres cultures. Tot i així, les mestres tenen en compte que a les aules de les escoles catalanes hi ha diversitat cultural, el qual fa que els infants siguin diferents i consideren que d’alguna manera s’han de tenir en compte i ho fan mitjançant el “dir” i el “fer”, “dir” perquè si sorgeix el moment ho “expliquen” i “fer” perquè realitzen de manera puntual les tradicions d’altres cultures, com per exemple el “ramadà”, paraules actives en els gràfics. Altres formes actives que es contemplen són: “enriquidor”, “company” i “inclusió”, i és que també consideren que tenir-les present pot ser enriquidor per la inclusió a les aules i els permet conèixer els companys i companyes.

4.2 Resultats de l'anàlisi

A continuació, s'exposen els resultats obtinguts a partir dels instruments utilitzats per a l'anàlisi de les dades obtingudes en les entrevistes, amb la categorització i l'íramuteq, amb l'objectiu d'enllaçar la informació i construir arguments sòlids que es permetran assolir els nostres objectius d'investigació. Aquesta anàlisi es fragmenta en tres blocs i el que s'ha extret és el següent:

- **Bloc 1: Infant i festa**

L'objectiu d'aquest bloc és descobrir la intenció que té el personal docent a l'hora de celebrar les festivitats, si s'assoleixen els objectius plantejats i si es tenen en compte el significat d'origen de les festes.

En primer lloc, s'observa que les festes formen part del calendari escolar de totes les escoles seleccionades per aquesta investigació. Totes les escoles, sigui quina sigui la festa que se celebra, es planteja objectius i una finalitat que defineixen el motiu de celebració d'aquesta. L'objectiu principal que comparteixen és crear un moment de gaudi que trenca amb la rutina escolar, tot i que hi ha tres d'aquestes escoles, concretament les escoles públiques, que posen èmfasi de manera clara que tenen en compte el currículum d'educació infantil per a la celebració de les festes, és a dir, conscientment es plantegen uns objectius concrets en relació amb el desenvolupament de les capacitats i habilitats dels infants. Tot i així, totes les escoles troben important reflexionar sobre les festes que es volen celebrar i com celebrar-les, buscant quin és el valor que se li atribueix i, per tant, trobar quin sentit té portar a terme la festa en concret.

Així doncs, pel que fa a la selecció de festes que se celebren en aquestes escoles es troben diferències, ja que cadascuna s'adapta a la seva tipologia de centre i a la línia pedagògica que els defineix. Hi ha dues d'aquestes que destaquen respecte a la selecció, ja que les seves pedagogies són més particulars que la resta de centres, aquest és el cas de l'escola «E» que es defineix com a escola viva i les festivitats que celebren es relacionen principalment amb els cicles de la natura que permeten incloure a tothom; l'altra escola, «F», respon a la pedagogia Waldorf, i acull festivitats pròpies d'aquesta pedagogia, però també adopta del context en el qual es troba, la situació demogràfica. Tanmateix, hi ha una altra escola que destaca de la resta, és el cas de l'escola «S», una escola concertada religiosa on totes les festes que

celebren estan incloses dins del marc cristià, és a dir, són imposades per l'escola i són de caràcter religiós.

La resta d'escoles comparteixen un tret característic i és que són institucions laiques, aquestes són les escoles «L», «M», «C» i «T». L'escola «T», però és un centre concerta a diferència de la resta que són escoles regides pel Departament d'ensenyament i per tant, públiques. Pel que fa a les públiques, podem dir que comparteixen totes les festes, tant les que se celebren a nivell municipal, a nivell de centre, com poden ser les de benvinguda o de comiat, l'English Day, i per últim les festes a nivell d'aula com són els aniversaris. Finalment, és necessari destacar que les set escoles comparteixen 5 festivitats, que les podem separar en dues tipologies de festes: per una banda trobem les festes autonòmiques o estatals (tradicionals), que són la Castanyada, Nadal, Carnaval i Sant Jordi; i per una altra banda trobem una festa concreta d'aula que són els aniversaris.

Es necessari mencionar que en algunes de les escoles que formen part de la investigació les famílies són escoltades, tenen gran pes, a l'hora de seleccionar i decidir quines festes se celebren a l'escola, com és el cas de les escoles «L», «M», «E» i «C».

En segon lloc, pel que fa a l'organització de les festes a les escoles totes tenen un punt en comú, i és que participa tot l'equip docent, i la majoria d'escola s'organitzen a partir de comissions de festes. Centrant-se en les escoles entrevistades, per una banda, hi ha quatre escoles que clarament van fer referència al fet que la seva organització és per comissions, aquestes són les escoles «L», «T», «S», «C». Per altra banda, la resta d'escola s'organitza de diferent manera, a l'escola «M» els i les docents tenen uns ítems marcats des de direcció i tot el claustre decideixen com dur a terme la festa. A l'escola «E», treballen en comunitat i la seva organització i presa de decisions parteix de les persones que participen en la mateixa, és a dir, acompanyants, famílies i voluntaris. I per últim a l'escola «F», s'organitzen de manera que, es reparteixen les festes entre el claustre amb la finalitat de buscar un sentit a la celebració i poder-ho explicar. En aquests casos no podem identificar cap similitud en relació amb la seva línia pedagògica de centre ni per la tipologia. Tot i així, hi ha casos en els que no cal tenir una comissió de festes per organitzar certes celebracions, ja que també es troben aquells individuals d'aula, de nivell o de cicle que influeixen a una part en concret de l'equip docent.

En tercer lloc, es va descobrir quin era el coneixement de les docents pel que fa a l'origen de les festes, sobretot d'aquelles populars que provenen del

folklore. S'ha observat que en aquest apartat totes les mestres coincideixen que és imprescindible conèixer i informar-se de les festes que es realitzen a l'escola, en aquest aspecte, totes són docents i treballen amb infants igual i això no entén de línies pedagògiques ni de tipologies de centres. Les vuit mestres en algun moment de la seva vida laboral a les escoles s'ha plantejat i qüestionat quin és l'origen de les celebracions, quin significat tenen i quines tradicions s'ha adoptat al llac dels anys, perquè aquest coneixement els permet donar un sentit i definir uns objectius més o menys clars a les festes que celebrem a l'escola i que formen part de la nostra societat.

- **Bloc 2: Infant i festa**

Un cop es coneix la intenció de l'escola i de les docents en vers les festes en centrem més concretament en els infants, l'objectiu d'aquest bloc és identificar com es duen a terme les festes a l'aula, és a dir, com se celebren, i com aquestes influeixen en l'infant. Es pot observar quina és la participació i el que aporta als infants celebrar les festes a més de si les docents entrevistades consideren important que els infants prenguin consciència de l'origen de les festes que se celebren i per tant, descobrir si s'expliquen les arrels d'aquestes celebracions.

En primer lloc, pel que fa a la participació dels infants a les festes que es realitzen a l'escola, podem organitzar les escoles en tres tipus de participació. Es pot dir que en les escoles públiques (escoles «L», «M» i «C») els infants són els protagonistes en tot el desenvolupament de les festes, inclosos els processos previs, és a dir, d'organització de les festes en qüestió, tot i que no es tenen en compte a l'hora de prendre la decisió de celebrar qualsevol festa. En altres escoles, els infants s'involucren únicament en el moment de viure la resta, de gaudir-la el dia que es celebra. Aquests centres comparteixen que són centres concertats i privats (escoles «F», «T» i «S»). Finalment, hi ha una única escola, l'«E», que es diferencia dels altres dos grups d'escoles, ja que considera la participació de l'infant com a una participació opcional, ja que a l'entrevista s'explica que les festes s'organitzen pels adults i que els infants no estan obligats a compartir el moment de celebració, únicament participen si els hi surt de dins, si volen. La pedagogia d'aquest centre és la que s'allunya més a la resta d'escola, i per tant, aquest tarannà que tenen en la participació dels infants pot ser la més diferent. Tot i això, totes les escoles coincideixen en el fet que és essencial que els infants visquin la festa duent a terme una metodologia per

descobriments, és a dir, que tinguin una participació activa en la celebració, sempre amb la finalitat de que participar-hi no sigui una obligació.

En segon lloc, sempre tenint present la importància d'una participació activa dels infants, es pot deduir que és el que aporta a l'infant, és a dir, quins són els beneficis que obtenen els més petits amb les celebracions de les festes. En aquest cas, es pot dir que totes les docents, i per tant les escoles, tenen un punt de vista semblant en quant aquest aspecte, a partir de les opinions extretes, es pot fer una gran definició del que aporta als infants una festa. Es pot dir que aporta un sentiment d'arrelament a la cultura, un apropament a la tradició de la nostra societat, a més de crear un moment d'alegria i disbauxa, d'unió, cohesió i de pertinença a un col·lectiu, sentint-la i donant significativitat a les celebracions.

Per últim, en el bloc anterior, es va preguntar a les mestres si algun cop s'havien plantejat els orígens de les festes que se celebren a l'escola, aquelles que provenen de la cultura catalana. És per això, que també es fa referència a aquest aspecte pel que fa als infants, és a dir, si és necessari que els infants coneguin l'origen d'aquestes festes, com se celebraven anteriorment, quines han estat les modificacions que s'han anat adquirint al llarg dels anys, quina finalitat tenen. En definitiva, si s'explica com i perquè se celebra, conèixer d'on ve la festa. En aquest cas, totes les escoles excepte una, l'escola «F», la Waldorf, consideren necessari que els infants coneguin o tinguin una primera idea de l'origen de les festes que formen part de la seva cultura i la seva societat, però les mestres destaquen que s'ha d'adaptar al nivell dels infants i de l'edat que correspon, no forçar el moment de l'explicació i buscar el moment adequat per fer-la. L'escola «F», destaca que els infants de 3 a 6 anys no han de conèixer l'origen de les celebracions, que no cal posar paraules. Tot i així, les mestres de les escoles d'aquest estudi, donen més importància a fer i viure les tradicions de la cultura catalana, en comptes de només explicar-les, tenint present el que indica el currículum del segon cicle d'educació infantil.

- **Bloc 3: Inclusió festiva**

Amb el tercer bloc, es volia descobrir si es té en compte la diversitat cultural que se la realitat d'avui en dia a les escoles catalanes. Així doncs, l'objectiu d'aquest és identificar la integració d'altres cultures i tradicions que es poden trobar a l'aula i si se celebren altres festes que no pertanyen a la cultura catalana. En aquests casos que formen part d'aquesta investigació, tot i que en la majoria d'elles, sobretot les escoles públiques i concertades, hi hagi molta immigració i per tant diversitat cultural, pel que fa

a les festes tradicionals només es tenen en compte i se celebren les que són de tradició catalana. En el cas de les escoles privades, les escoles «E» i «F», l'índex d'alumnes que pertanyen a altres cultures és nul o molt baix, a més, gairebé en cap d'elles se celebren festes tradicionals de la cultura catalana, ja que com s'ha esmentat anteriorment, en el cas de l'escola «E» celebren festes relacionades amb la natura i els cicles vitals, les quals no donen peu a poder excloure a cap ésser, i en el cas de l'escola «F», el centre de pedagogia Waldorf, sempre s'adapta al context en la que està situada.

Però s'observa que respecte a la pregunta de si es porten a terme altres celebracions de festes que no pertanyen a la cultura catalana, hi ha escoles afirmen que duen a terme altres festes tot i que no al mateix nivell. Realment, tot i que la intenció és no excloure a ningú i tenir en compte que tots els infants són diferents, només s'executen activitats puntuals o es convida a les famílies, normalment relacionades amb la segona cultura més freqüentada a les aules de les escoles catalanes, la cultura musulmana, però no se celebren les festes. Per tant, s'eximeix a les escoles catalanes d'una inclusió festiva igualitària per totes les cultures, ja que mentre unes se celebren les altres només s'expliquen.

Tot i així, totes les mestres consideren que si es celebressin festes que no pertanyen a la cultura catalana, aquests actes o activitats podrien ser positius i enriquidors, ja que apropen als infants a les diferents cultures de l'aula, conèixer-se entre companys i crear un respecte a partir del saber. Però les escoles ho consideren difícil, i com diu per exemple la mestra de l'escola «F», “si es tenen en compte totes les festes de totes les cultures no paràriem mai de celebrar festes i d'aquesta manera aquests moments perdria el sentit de què aporten”.

4.3 Discussió

L'objectiu principal d'aquesta investigació és analitzar el significat que atribueixen les docents a les festes que se celebren durant el calendari escolar a les aules d'educació infantil, i que per tant, permet als infants apropar-se a la cultura popular. Pel que fa a aquest objecte d'estudi, no es troben gaires investigacions al respecte però si experiències o consideracions d'alguns referents d'aquest àmbit. Entre aquests referents, trobem a Gimeno (1996) que defensa que “s'ha d'educar als alumnes per conèixer la festa, preparar-la, esperar-la, viure-la i estimar-la amb intensitat”.

Mitjançant les entrevistes realitzades s'ha pogut comprovar que les festes formen part del calendari escolar a les aules d'infantil, i per tant, com afirma Carbonell (2008) “les

celebracions, les festes, els rituals, ocupen encara a casa nostra un lloc determinat en la vida de totes les persones, i determinen l'organització del curs escolar". Així doncs, cada escola és diferent i cada centre parteix de la seva tipologia i pedagogia de centre per fer la selecció de festes, analitzant les dades obtingudes i com tots els experts, hi destaquen unes festes sobre les altres. Concretament, per una banda, les festes tradicionals que destaquen són la Castanyada, el Nadal, el Carnaval i Sant Jordi, i de fet Colomer (1987) en destaca la Castanyada, el Nadal, el Carnaval, el cicle de Pasqua, Sant Jordi i Sant Joan, que tenen una incidència notable en l'escola i Gimeno (1996) afegeix que cada curs o cicle té les seves pròpies festivitats que estan més relacionades amb la vida quotidiana i la programació, com és el cas dels aniversaris. Per una altra banda, trobem que totes les escoles tenen dins de la seva programació anual, altres festes que no pertanyen al folklore, però que les escoles les consideren festes, ja que trenquen amb la rutina, com per exemple l'English Day, Santa Cecília, el patró de l'escola, o simplement la festa de benvinguda o acomiadament, però són festes que cada escola adopta segons el seu criteri.

S'ha constatat que les festes formen part del calendari escolar i sigui quina sigui la festa que se celebra, sempre hi ha un motiu darrere, amb uns objectius implícits o explícits, però hi ha una finalitat que defineix el motiu de celebració d'aquestes. Per una banda, la finalitat és el gaudi, creant un moment de desconexió que trenqui amb la rutina escolar. Per una altra banda, també es posa èmfasi a tenir uns objectius concrets tenint en compte el currículum del segon cicle d'educació infantil en relació amb el desenvolupament de les capacitats i habilitats dels infants. Tot i així, totes les escoles troben important reflexionar sobre les festes que es volen celebrar i com celebrar-les, buscant quin és el valor que se li atribueix i, per tant, trobar quin sentit té portar a terme la festa en concret. Es plantegin o no uns objectius concrets, a través de les celebracions s'ha de poder transmetre el sentiment d'arrelament a la cultura. De fet, trobem alguns experts com Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018) que consideren que quan celebrem festes a l'escola es transmeten als infants un conjunt de valors i conceptes culturals que els permeten conèixer la societat en la qual viuen, ja que les festes són la representació de la cultura d'una comunitat, és allò que ens identifica i ens caracteritza a diferència d'una altra societat. Al mateix temps, Soler (1986) explica la importància que té l'escola, ja que és un recurs on poder treballar i donar sentit a les festes tenint com a principal objectiu el fet de mantenir viva la cultura donant sentit al territori en el qual es pertany.

Així doncs, tenint també present el que s'exposa al currículum de segon cicle d'educació infantil i el que s'ha obtingut a partir de les entrevistes realitzades, es veu reflectit els que exposen Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018) sobre que els objectius curriculars apareixen de manera explícita en les celebracions, però també poden sorgir aspectes relacionats amb la cultura en el transcurs d'una activitat escolar. Com indica el Departament d'Ensenyament (2016) la finalitat és que es contribueixi al desenvolupament dels nens i nenes acostant-los a la interpretació del món, donant-hi significat i facilitant-los la participació activa. Aquests motius es comproven de manera clara a les entrevistes donant sentit el que afirmen Montserrat Sala, Glòria Tomàs i Maria Ojuel (2018) i és que la realització de la festa, ajuda a l'infant a entendre el món i assimilar un conjunt de sabers que la humanitat ha anat formulant i que cada infant ha d'anar entenent i fent seus.

Però és una realitat que, com exposa Carbonell (2008), la diversitat d'origens culturals familiars, cada vegada és present amb més força a les aules, i és que la nostra societat és tan diversa i plural que ens podem trobar amb diversitat de cultures, amb diferents religions i costums, el que defineix l'escola com a multicultural, sobretot les que són de caràcter públic i concertat, ja que a les escoles privades l'índex és nul o molt baix. Tot i així, si és una realitat de la majoria d'escoles catalanes. Però quines festes s'han de celebrar? Només les autòctones? Les famílies d'altres ètnies coneixen els nostres costums, però nosaltres no coneixem els seus. Coelho (2005), per exemple, remarca que és important celebrar les principals festes de tots els grups culturals de l'escola i atorgar-los la mateixa importància en la vida escolar. Aquí entra en joc el paper de la mestra o del mestre, ja que no s'ha de caure en l'error d'intentar assimilar-los als nostres costums a tots els infants oblidant els seus, sinó que, citant textualment a Coelho (2005): "l'objectiu no és desanimar els estudiants perquè no segueixin les seves pròpies conviccions religioses i costums, sinó proporcionar una harmonia i una comprensió entre tots els grups de l'escola emfatitzant tots els aspectes comuns subjacents", és a dir, el que s'hauria de fer és explorar aquestes festes i celebracions, coneixent els costums de l'altre, i a partir d'aquí emfatitzar allò que tenen en comú totes aquestes celebracions, que sovint estan vinculades als ritmes i cicles de la natura, provocant una educació intercultural.

Per tant, a les escoles només se celebren les festes que pertanyen a la cultura catalana, tot i que la intenció és no excloure a ningú i tenir en compte que tots els infants són diferents, només es realitzen activitats puntuals o es convida a les famílies, normalment relacionades amb la segona cultura més freqüentada a les aules de les

escoles catalanes, la cultura musulmana, però no se celebren les festes. Per tant, s'eximeix a les escoles catalanes d'una inclusió festiva igualitària per totes les cultures, ja que mentre unes se celebren les altres només s'expliquen. De totes maneres, les mestres consideren que si es celebressin festes que no pertanyen a la cultura catalana, aquests actes o activitats podrien ser positius i enriquidors, ja que apropen als infants a les diferents cultures de l'aula, conèixer-se entre companys i crear un respecte a partir del saber.

Tot i així, les escoles consideren difícil incloure totes les festes dins la programació, ja que, com s'ha comentat a les entrevistes, si es tenen en compte totes les festes de totes les cultures no hi hauria moments de trencament de la rutina, sinó que es viuria en una celebració constant perdent la finalitat principal de la celebració d'una festa.

5 Conclusions

Un cop finalitzada la nostra investigació, en aquest apartat s'extreuen les idees principals que han sorgit a partir dels resultats extrets que, a més, inclou la comprovació del grau d'assoliment dels objectius plantejats d'aquest treball. També s'exposaran les limitacions que han aparegut durant el procés de recerca, la perspectiva que hi pot haver respecte aquesta investigació i un apartat de reflexió i valoració personal relacionada amb la nostra futura professió.

L'objecte d'aquesta investigació era analitzar el significat que atribueixen les docents a les festes que se celebren durant el calendari escolar a les aules d'educació infantil, és a dir, es qüestiona quin és el valor educatiu i els conceptes que poden afavorir en el desenvolupament dels infants. Tanmateix, es tenia la intenció de descobrir com es tenen en compte les festes i tradicions d'altres cultures que no pertanyin al folklore català. Després d'analitzar les dades obtingudes a través de les entrevistes, s'ha observat que darrere d'una celebració, de qualsevol tipus de festa, hi ha molta feina i sempre hi ha un motiu, ja sigui per conèixer l'entorn o, simplement, per trencar amb la rutina. I es pot dir que les celebracions de les festes aporten als infants un sentiment d'arrelament a la cultura, els apropen a la tradició de la nostra societat preservant la cultura popular i tradicional catalana, a més de crear un moment d'alegria i disbauxa, d'unió, cohesió i de pertinença a un col·lectiu, sentint-la i donant significativitat a les celebracions.

A partir de l'objectiu principal d'aquesta recerca, es van plantejar uns altres més específics que han sigut el motor de la investigació, el guió a seguir per poder donar resposta a la finalitat del plantejament inicial. Això no hauria estat possible sense una reserva teòrica profunda relacionada amb el tema en qüestió. Aquesta informació, a ajudat a crear les entrevistes i a construir la investigació que proporcionaria els resultats per a contrastar o refutar els objectius plantejats a l'inici del procés.

Pel que fa al primer objectiu, *examinar que planteja el currículum del segon cicle d'educació infantil en relació amb les festes*. S'ha observat que no es troba de manera explícita com dur a terme una festa o de quina és la finalitat a l'hora de celebrar-ne, però sí que fa referència al fet que els centres educatius són un motor clau per mantenir la cultura catalana viva, és per això, que les escoles són imprescindibles i encarregades de transmetre les nostres tradicions, ja que permet als infants conèixer el seu entorn i crear un sentiment d'arrelament als seus orígens. A més, les festivitats permeten

treballar de manera indirecta i lúdica les tres àrees del currículum que acullen les capacitats que s'han d'assolir durant la segona etapa d'educació infantil.

El segon objectiu era *descobrir la intenció que té el personal docent a l'hora de celebrar les festivitats, si s'assoleixen els objectius plantejats i si es tenen en compte el significat d'origen de les festes*. Com es veu reflectit en els resultats de l'anàlisi d'aquesta investigació, en general es contempen les festes dins de la programació escolar de manera justificada, és a dir, es plantegen uns objectius i defineix el motiu de celebració d'aquestes, així doncs, sigui quina sigui la festa adquireix un sentit celebrar-les, i tot i ser una cosa puntual descarta l'opció que les festes són per omplir espais. A més, s'ha comprovat que abans de seleccionar i decidir quines són les festes que se celebren en cadascuna de les escoles, les docents han de conèixer i coneixen l'origen de les tradicions, si més no, catalanes.

El tercer objectiu era *identificar com es duen a terme les festes a l'aula, és a dir, com se celebren, i com aquestes influeixen en l'infant*. A partir de la recerca, s'ha extret que l'important, almenys durant l'etapa d'educació infantil, no és explicar les tradicions en qüestió, sinó celebrar-les i que els infants visquin les festes. Així doncs, en general, les mestres de les escoles que formen part d'aquesta investigació, consideren que els infants han de participar activament i això els permet o els hauria de permetre, a més de gaudir i sortir de la rutina, construir la seva identitat, millorar les relacions internes entre ells i elles, i connectar amb l'entorn social tenint en compte el que exposa el currículum escolar.

L'últim objectiu, el quart era *observar la integració d'altres cultures i tradicions que es poden trobar a l'aula*. Pel que fa a celebracions d'altres festes que no pertanyen a la cultura catalana, es pot dir que a les aules de les escoles catalanes no es celebra res d'altres cultures, però sí que cal destacar que no s'exclou el parlar i el saber d'aquestes, s'acostuma a fer-ho per conèixer les tradicions de tots els alumnes de l'aula creant un respecte cap a tots i totes. Per tant, es pot afirmar que a les aules catalanes s'intenta tenir una integració tan igualitària com sigui possible, sense excloure a cap, tot i que segueix predominant la cultura catalana.

Així doncs, es pot afirmar que els objectius plantejats en aquesta recerca s'han assolit, després d'una investigació exhaustiva fent ús de totes les eines que es tenien a l'abast amb la finalitat d'obtenir dades clares i concises que ens ajudessin de manera clara a extreure'n unes conclusions. És per això, que es va voler utilitzar dades quantitatives a partir de la informació qualitativa obtinguda a través de les entrevistes, mitjançant el

software Iramuteq, a més d'extreure de manera manual la informació, com es pot veure en la categorització de les dades.

5.1 Reflexions i/o valoració personal del procés d'elaboració del Treball de Final de Grau

Un cop finalitzada aquesta investigació que sorgeix, com s'ha mencionat a l'inici del document, de la curiositat i interès propi que compartíem, ens trobem molt satisfetes amb els resultats. Podem afirmar que aquesta experiència ens ha aportat aspectes positius en el nostre aprenentatge, ja sigui a nivell personal com professional, tenint en compte que una influeix sobre l'altra.

Per una banda, aquesta recerca ens ha permès canviar la perspectiva que teníem sobre la temàtica en qüestió, ja que partíem de la nostra pròpia experiència, és a dir, des de la visió d'alumnes participants de les festes celebrades a l'escola. Però després de quatre anys formant-nos per ser mestres, i afegint els resultats obtinguts en aquesta investigació, ens hem adonat que sempre hi ha una intenció en tot el que es realitza a l'escola encara que els infants no en siguin conscients o que no es planifiqui amb uns objectius explícits. Tanmateix, també considerem que aquest contrast entre la nostra perspectiva sobre el sentit que es dona a les festes basant-nos en la pròpia experiència com infants i el que creiem ara, ens porta a reflexionar sobre l'evolució de l'educació, ja que nosaltres les recordem com a moments per omplir buits i durant el pas d'aquests anys les escoles li han donat més valor a les festes com una eina educativa.

Així doncs, s'han respost tots els dubtes que teníem sobre el tema en qüestió i creiem que ara ho valorem molt més que abans. Les festes formen part del nostre dia a dia, i s'ha de tenir en compte que en el nostre calendari encara perduren moltes antigues, però també es van incorporant de noves, la societat evoluciona i aquestes ho fan amb ella, adaptant-se al lloc i al temps en què es troben. Des del nostre punt de vista, celebrar les festes populars i tradicionals a l'escola és essencial, tant per mantenir la cultura viva, relacionant l'escola amb l'entorn, com per oferir als infants un moment d'esbarjo i desconexió de la rutina, un moment de diversió o fins i tot per crear vincle i conèixer-nos. Al cap i a la fi, la nostra tasca com a mestres és mostrar el món que els envolta, procurant que els infants desenvolupin tots els seus sentits, i a través de les celebracions, considerem i es pot interpretar amb els resultats obtinguts, que es poden veure implicades les tres àrees del currículum perquè els permet conèixer-se a un mateix i relacionar-se amb els altres mentre descobreixen l'entorn.

Per una altra banda, està el fet d'haver pogut realitzar aquest treball de manera conjunta. Aprendre a ser mestres també significa aprendre a treballar en equip, ja que no estem sols a la comunitat educativa. Per a nosaltres ha estat un exercici previ a l'entrada al món educatiu com a mestres, durant el procés d'aquesta investigació hem treballat tots els apartats escoltant-nos i prenent totes les decisions com si fóssim una, buscant el sentit a cada acció o paraula que fèiem o escrivíem, justificant-nos amb arguments el perquè de tot i creant debats interessant sobre el tema en qüestió. Des d'un inici sabíem que juntes ho aconseguiríem, ja que durant la nostra formació universitària en format una bona parella de treball, però això no vol dir que no sorgeixin conflictes, el que passa és que hem sabut resoldre'ls. A més, realitzar-lo juntes ha afavorit el procés d'investigació, ja que ens teníem l'una a l'altra, és necessari tenir en compte que aquest és un treball llarg i intens, on hi ha implicades moltes emocions i entre les dues ens ajudàvem a gestionar aquests moments, motivar-nos per tirar endavant i aconseguir la nostra fi, arribar a ser mestres.

5.2 Limitacions de la recerca

Tot i que els objectius d'aquesta recerca s'han assolit satisfactòriament, durant tot el procés han anat apareixent algunes limitacions, algunes que han anat modificant el rumb de la nostra investigació.

Per una banda, s'ha trobat que pel que fa a la temàtica en qüestió hi ha pocs autors i poques recerques relacionades amb les festes a les escoles catalanes. Si bé és cert que les festes i les tradicions sí que es pot trobar informació fàcilment, com també dels orígens de totes aquestes celebracions; quan ens endinsem en el món de l'educació pel que fa a les festes, considerem que no hi ha gaire al respecte, motius que ens ha limitat, el fet de poder contrastar informació entre autors. Però, cal destacar que aquest és un dels motius d'on sorgeix el nostre interès envers les festes a l'escola i que ens ha portat a dur a terme aquesta investigació.

Per una altra banda, s'ha de tenir en compte que actualment estem vivint una situació excepcional on el país es troba en estat d'alarma a causa d'una pandèmia a escala mundial i, des del govern es demana evitar el contacte físic i per tant, les relacions presencials, s'ha intentat que totes les tasques i investigacions que poguéssim fer de manera virtual es realitzessin d'aquesta manera per evitar la propagació. Així doncs, totes les entrevistes s'han realitzat de manera virtual i no ha estat fàcil ni per nosaltres ni per les docents que han participat en aquesta recerca, ja que les condicions no són les òptimes i a través d'una pantalla es feien una mica feixugues, sobretot quan no es

coneix a la persona, ja que per obtenir els majors resultats possibles, s'havia de crear un ambient distès i molts cops l'ambient dels espais des d'on es realitzaven les entrevistes no ho facilitaven. A més hi ha dificultats tecnològiques fora del nostre abast que dificultaven una fluïdesa en les entrevistes. Tot i així, es van obtenir tot el que necessitàvem per a la nostra investigació per tal d'assolir els objectius plantejats.

5.3 Perspectiva de futur

Tanmateix, pel que fa a la perspectiva de futur sobre aquest àmbit, durant la realització d'aquesta investigació han anat sorgint preguntes d'interès que podrien donar per a fer altres recerques i/o ampliar aquesta. Han sorgit:

- Fer una anàlisi de com se celebra una festa en concret a les escoles catalanes.
- Observar i comparar la importància de celebrar festes i mantenir viva la cultura popular en dos territoris diferents.
- Analitzar com es podria incloure totes les festes, autòctones i nouvingudes, que formen part del dia a dia de la majoria d'escoles.
- Conèixer quina visió tenen els infants en relació a les festes i com les comprenen en l'educació infantil.
- Quin coneixement tenen les mestres envers cadascuna de les festes populars i tradicionals catalanes.

6 Referències bibliogràfiques

- Álvarez - Gayau, J. (2005). *Cómo hacer investigación cualitativa. Fundamentos y metodología*. México: Paidós.
- Arnaus, R. (1996). *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Bisquerra, R. (coord.) (2019). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: Editorial La Muralla.
- Busquet, J. (2005) *De la cultura popular tradicional a la "cultura de masses". Continuitats històriques i ruptures intempestives*. Revista del Penedès.
- Generalitat de Catalunya. (2021). *Calendari laboral 2021*. Diari oficial de la Generalitat de Catalunya. Recuperat de: <https://web.gencat.cat/ca/actualitat/reportatges/calendari laboral/calendari-laboral-2021/> [Data consulta: 07/01/2021]
- Camargo, B. I Justo, A. (2013). *"IRAMUTEQ: um software gratuito para análise de dados textuais."*. Revista Temas em Psicologia 21(2): 513-518.
- Carbonell, F. (2006). *És possible un Nadal Intercultural?* Revista Guix, núm. 330, 37 – 42.
- Carbonell, F. (2008). *És possible un tractament intercultural de les festes tradicionals?*. In-fan-ci-a. Barcelona: Rosa sensat, 160, 7 – 11.
- Cardús, S. (1985). *Saber el temps: el calendari i la seva significació en la societat moderna*. Barcelona: Alta Fulla.
- Coelho, E. (2005). *Ensenyar i aprendre en escoles multiculturals. Una aproximació integrada*. Ed. ICE-Horsori, Universitat de Barcelona.
- Colomer, J. (1987). *Festa i Escola. Recursos per a les Festes Populars*. Barcelona: Editorial Graó.
- Departament d'Ensenyament. (2016) *Currículum i orientacions educació infantil. Segon cicle*. Generalitat de Catalunya.

- Estallo, M.I. (1996). *Las fiestas de todos: "Algo divertido pero poco frecuente."* Revista Aula, 048, 41 – 43.
- Fernández, L. (2006) *Fitxes per a investigadors. Com analitzar dades qualitatives?*. Universitat de barcelona. Recuperat de: <https://www.ub.edu/idp/web/sites/default/files/fitxes/ficha7-cat.pdf>
- García, I. (2007). *Fitxes per a investigadors. Quins són els aspectes que cal considerar en l'ús de l'entrevista en profunditat com a instrument de recerca?* Universitat de Barcelona. Recuperat de: <https://www.ub.edu/idp/web/sites/default/files/fitxes/ficha9-cat.pdf>
- Gil, X., García, E. i Rodríguez, G. (1995). Anàlisi de dades en la investigació etnogràfica. Temps d'Educació, 14, 61-82. Recuperat de: https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/17406/file_1.pdf?sequence=1
- Gimeno, A. (1996). *Las fiestas populares en la escuela.* Revista Aula, 048, 29 – 32.
- Gran Enciclopèdia Catalana. (2020). Etnografia. Festa. 1ª font, Lluç, s.XIV. Recuperat de: <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0108779.xml>
- La Farga. (2006). *Celebrant el Nadal a l'escola: Nadals interculturals.* Revista Guix, núm. 330, 25 – 29.
- LEC. (2009). Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. Diari oficial de la Generalitat de Catalunya.
- Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, BOE núm. 294 (2018).
- Mateu A. i Domínguez M. (2012). Entrevista a Antonio Ariño i Joan Francesc Mira: Les festes ens fa humans. Mètode: Universitat de Valencia. Editorial n° 75. El gen festiu. Recuperat de: <https://metode.cat/revistes-metode/monografics/entrevista-amb-antonio-arino-i-joan-francesc-mira.html> [Data consulta: 28/12/2020]
- Moliner, A. (2001). *La participació a les festes.* Revista Guix d'Infantil, núm. 4, 36 – 39.
- Patton, M. (1980). *Qualitative evaluation methods.* Beverly Hills: Sage.
- Prat, J.; Contreras, J. (1979). *Les festes populars.* Barcelona: Dopesa.
- Pujolàs, P. (2005). *Aprendre junts alumnes diferents.* Vic: Eumo.

- Ribes, C. (2020). Mètodes d'investigació qualitativa UOC. Recuperat de: <https://cutt.ly/DgTA4jw>
- Robles, B. (2011). La entrevista en profundidad: una técnica útil dentro del campo antropológico. Recuperat de: <http://www.scielo.org.mx/pdf/cuicui/v18n52/v18n52a4.pdf>
- Ruiz, A. (2017). Trabajar con Iramuteq: pautas. Recuperat de: http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/113063/1/Trabajar_con_IRAMUTEQ_PAUTAS.pdf
- Sala, M.; Tomàs, G.; Ojuel, M. (2018). *Educació i cultura popular. Conclusions i experiències del fòrum d'educació i cultura popular*. Generalitat de Catalunya.
- Sánchez C. (1996). *La celebración de las fiestas populares en la escuela infantil como eje organizador del desarrollo de la cooperación*. Revista Aula, 048, 33 – 36.
- Soler, J. (2001). *Cultura Popular Tradicional*. Barcelona: Editorial Pòrtic.
- Soler, J. (1986). *Festes tradicions de Catalunya*. Barcelona: Edita Martín Casanovas.
- Spradley, J. (1979). *The Ethnographic Interview*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Taylor, S.; Bogdan, R. (1987). *Introducción a los métodos cualitativos: La entrevista en profundidad*. Barcelona: Editorial Paidós.
- Trilla, J. (2018). *Educació i cultura popular. Conclusions i experiències del fòrum d'educació i cultura popular*. Generalitat de Catalunya.
- Velasco, H. (2012). *Calendaris festius. Les dates assenyalades i els cicles temporals*. Mètode: Universitat de València. Editorial nº 75. El gen festiu. Recuperat de: <https://metode.cat/revistes-metode/monografics/calendaris-festius.html>

ANNEXOS.

EL VALOR DE LES FESTES A L'EDUCACIÓ INFANTIL

Treball Final de Grau en Mestra d'Educació Infantil

Marina Aguilera Sarrias i Nuria Jofra Verdugo

4rt curs en Grau d'Educació Infantil (2020 – 2021)

Tutor/a: Judit Sabido Codina

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Maig de 2021

Per tal de respectar els aspectes ètics que s'han tingut en compte per a la realització d'aquest treball d'investigació, tots els documents estan protegits. Mitjançant el codi QR adjuntat a continuació, es pot accedir als annexos que fan referència a la validació de les entrevistes pels experts (Annex I), a les transcripcions de les entrevistes realitzades a les docents que han participat en aquesta investigació (Annex II) i també els consentiments informants signats per les docents entrevistades (Annex III).

Per accedir-hi, s'ha d'escanejar el codi QR que es troba en aquest apartat. Un cop escanejat es requereix demanar permís i les autores el proporcionaran, i acceptada la sol·licitud es pot accedir a tots els documents quan es vulgui.

Fig. 10. Annexos del TFG.